ၵႂၢမ်းသင်ႇ၊ၽြႃးပုတ်ႉထ

ပိူဝ်ႈတႃႇ ၵူၼ်းမိူင်းတႆး ပၢၼ်မႂ်ႇ

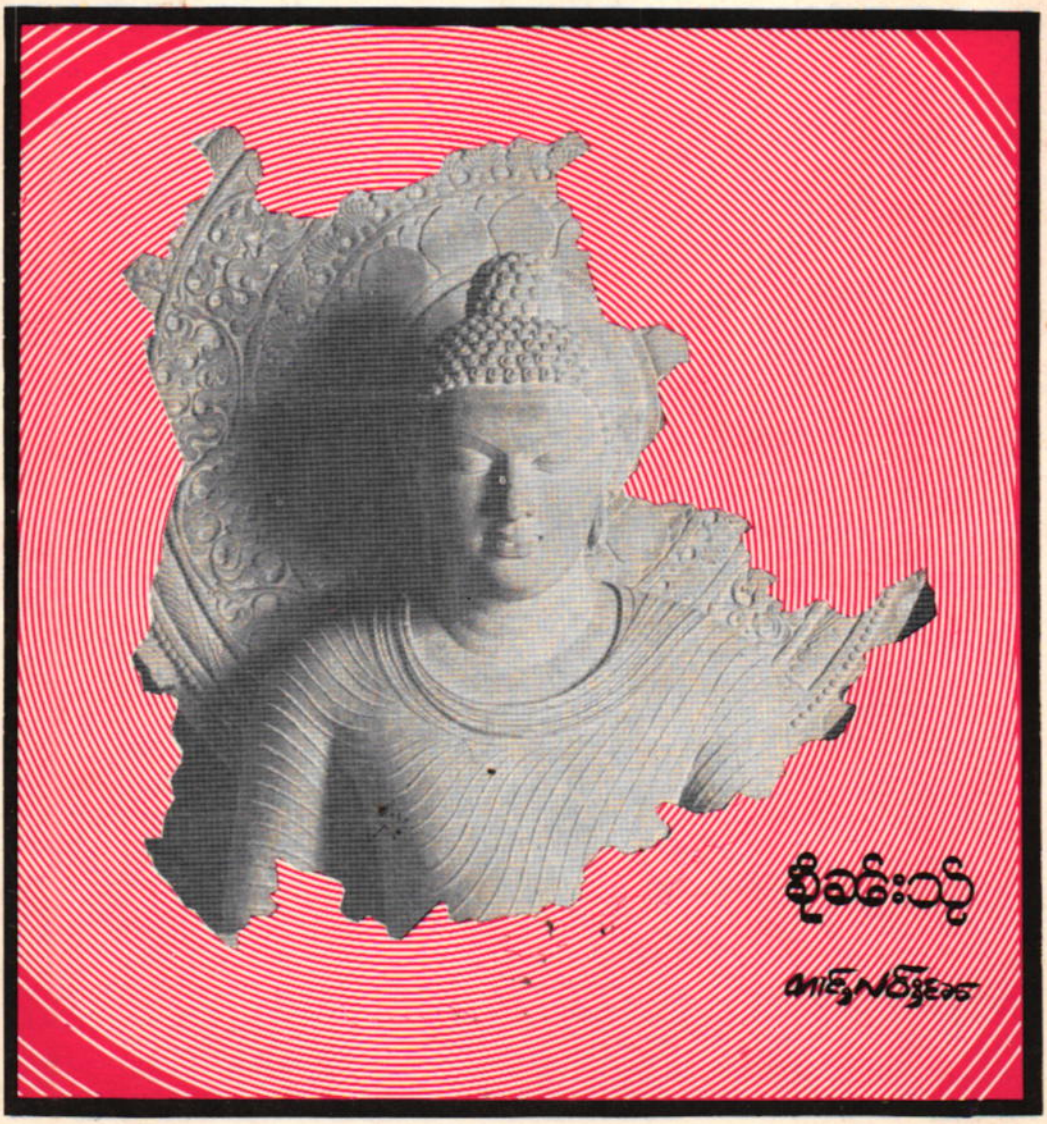

ၸိုင်ၶဵင်းသိုၵ်

ၵၢၼ်ႁူမ်ႈၵေႃႉ

new introduction to the BUDDHA'S TEACHINGS for the SHAN PEOPLE TODAY

NEW INTRODUCTION TO THE BUDDHA'S TEACHINGS
FOR THE SHAN PEOPLE TODAY

(DRAFT)

သိုပ်ႇမိုတ်ႈပၼ်

ၵႂၢမ်းသင်ႇသွၼ်ပုတ်ႉထ

ပုၼ်ႈတႃႇ

ၵူၼ်းမိူင်းတႆးပၢၼ်မႂ်ႇ

ပိူင်ၵျၢမ်း

ၶိူၼ်းၸႂ်

တၢင်ႇလဵဝ်ႈၸၼ
သင်ႇၶႃႇလဵဝ်ႈတႃႇ - ၸလႈ —
ၵူၼ်းမိူင်းတႆးပၢၼ်မႂ်ႇတင်းလၢႆ

ဝၼ်းထိ–27.10.90
တီႈ ႁူလ်ႈပၢင်ႇသိုပ်ႇ
ၵိုင်ႇႁူပ်ႉမိူင်း၊တူင်ႇဝိင်းမွၵ်ႇမ်ႇ
လေးတွၼ်ႈလွၵ်ႈလီၵ်ႈမ်ၢ၊ၵိုင်ႈတႃႈ။

လမ်းၶွင်း

— ၵႂၢမ်းၼမ်း
1 သယၢႇဝတြၢႈ
2 ၶေႃႈမုင်ႈမွင်ႈၵူၼ်း
3 တၢင်းၵွၵ်ႇၵူၼ်း
4 ၵၢၼ်မိူင်း
5 ၵၢၼ်ယွင်းငမ်း
6 ၵၢၼ်သိုၵ်း
7 ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး
8 ၵၢၼ်ယူႇသဝ်းၶိုင်ႈၶွပ်ႇဝူင်းၵူၼ်း
9 ပုၼ်ႈယွၼ်းသၢင်ႇၶႃႇလဝ်ႈတႃႈ
10 တၢင်ႇသႃႇသၼႃႇ
— ၵႂၢမ်းလူပ်ႈ

ၶၸင်ႇၵိူဝ်ပပ်ႉယိုၼ်ၶၼ်ႉ တေလီလူဝ်ၵဝ်ႇမၢႆၶၸၼ်ႉ ၶိုင်ႈထိမ်ထိင်ႈလိူင်ႉၵိူဝ် ၵေႃႈလႆႈ ပေႃးဝႃႈၵမ်ႇပိူင်ႈတေႃႇလၵ်းၵၢၼ်ပပ်ႉယိုၼ်ၶၼ်ႉ ၵၼ်ဝႃႈ 'ၵၢၼ်လိုဝ်ႉလၢတ်ႈၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉပိၼ်ၵၢၼ်သႃႇသၼႃႇ၊ ၵၢၼ်သႃႇသၼႃႇၶၢႆၶၼ်ႉ ပိၼ်ၵၢၼ်လိူဝ်ႉလၢတ်ႈ' ။

ၽၢႆႇၵမ်ႉထိင်မ်

ပပ်ႉၵၷခၼ်ႇ,ယိုခၼ်ခၼ်ႉ ဝိၵ်ႉဝ႑ႈယိုခၼ်လၵ်ႉသေတႃႉ ပႃႈဝူခၼ်ႉၵဝ်ႉ,လူလ်ႈ ၵႃခၼ်ၶပ်ႉယမ်ကခၼ်ၵူခၼ်းမိူင်းတႃႈၷဝ်း ယၢမ်ႈမိုတ်ႈၶၷတ်,မခၼ်ႈဝႆႉၶိူဝ် ၶမ်ႉထမ်း ၵႃမ်းသၷခၼ်ၶမ်းလဝ်ႈပုတ်ႉထခေခၼ်ႉ ယူႈတၼ်မ်ႈလိၵ်ႈ(ၶိုခၼ်းသႂ်)လိၼခဝ်ႉငႃႈငႃႈၼလႈ ၶိုၵ်ႉလိုၵ်ႉထိုင်တမီႈၼတႉၼတႉ။

ၵဝ်ၶ႑ႈၷတ်းလႃတ်ႈဝ႑ႈ-တႃင်းၷခၼ်ထိုင် ယူႈတၼ်မ်ႈလိၵ်ႈ ကခၼ်လိၼခဝ်ႉ ခၼ်ႂ်းပပ်ႉၵၷခၼ်ႇ,ယိုခၼ်ခၼ်ႉ ငိူင်ႉၼဝႈဝ်ႉ ၵႃခၼ်ယၷင်ႈတူဝ်ၵဝ်,- ၼသႉၼခေးပိူခၼ်ႈ (ကတ်ႉတုၵ်ႉၵခၼ်,တခေ-ပရဝမ်,ပခေ)ခေခၼ်ႉသေ-လိၼခဝ်ႉသႃႈတႃင်းပႃႈၵူခၼ်းသူင် ၵႃခၼ်မိူင်းခဝ် ခၼ်ႂ်းၶႃဝ်းခ႑ႈတၼ်ၵ်,တၼ်ၵ်,လၼ်င်းလၼ်င်းၼလႈ ယူႈကႃခၼ်,ခဝ် ေတမိး ယၷခၼ်းလိပႃႈဝူခၼ်ႉၶမ်ႉလွၵ်ၼခၼ်,ၶၼ်င်ခၼ်ႂ်းၵႃခၼ်လႈပၼ်ခၼ်ၵူခၼ်း ပုတ်ႉထသ႑,သခ႑, ၵေ႑ႉခိုင်ႈခၼ်ခေခၼ်ႉယူ,။

ပိုခၼ်ၶမ်း(ၵၼ်င်းတုင်)
15.02.81.

ၵႂၢမ်းၶမ်း

တူၼ်းၶိုၼ်းယဵၼ်ႇ လိၼ်တႆးဝၼ်းမိူဝ်ႈၼႆႉ ၼႄလိူင်

–ပႆႇတႃႇၼႆႉ မီးသေပွၵ်ႈ– ၵၼ်ၵူၼ်းမိူင်းတႆးလႆႈ တၢင်းယၢပ်ႇၵိၼ်း (BONDAGE) သေပိူၼ်ႈမိူၼ်ၼင်ႇ ဝၼ်းမိူဝ်ႈၼႆႉ။ မိူဝ်ႈထုၵ်ႇ ၵိူင်းၵလီတ်ႈ ၵျပၢၼ်ႇ ဢလႈလႅဝ်ႈ ပွႆႇပဵၼ်ႇ သရိတ်ႈ ၶဝ်ပိုင်ႇ ငမ်းၶၼ်ၶၼ်ႇ ယင်းမီး တၢင်းထၢင်ႇ ႁၢင်ႈလိူဝ်ၼႆႉ လႆႈပုၼ်ႈ။

–ပႆႇတႃႇၼႆႉ မီးသေပွၵ်ႈ– ၵၼ် ၵူၼ်းမိူင်းတႆး လႆႈလႆႈ လွင်ႈလီတ်ႇမႆႈ ၶၢၼ်ၵိုဝ် (SUFFERING) သေပိူၼ်ႈ မိူၼ်ၼင်ႇ ဝၼ်းမိူဝ်ႈၼႆႉ။ မိူဝ်ႈပႆႇ ၵွၼ်းၶေႃ တီႈ ၵိူင်းၵလီတ်ႈၶၼ်ၶၼ်ႇ ယင်းလႆႈလၢမ်ႇ လွင်ႈၵတ်းယဵၼ်သိူဝ်းသႃႇ လိူဝ်ၼႆႉ လႆႈပုၼ်ႈ။

–ပႆႇတႃႇၼႆႉ မီးသေပွၵ်ႈ– ၵၼ်ၵူၼ်းမိူင်းတႆးလႆႈလႆႈ လွင်ႈတူၵ်းတႅမ်ႇ (DECLINE) သေပိူၼ်ႈမိူၼ်ၼင်ႇ ဝၼ်းမိူဝ်ႈၼႆႉ။ ပၢၼ်ၵူႈပွၵ်ႈ ပဵၼ်ဝႆႉ တၢင်းလူင် သမ်ႉပေႃး ယဵၼ်းပဵၼ် တၢင်းၵွၼ်ႇ၊ ပၢၼ်ၵူႈပွၵ်ႈ ပဵၼ်ဝႆႉ ဝၢၼ်ႈလူင် သမ်ႉပေႃး ယဵၼ်းပဵၼ် ထိုၼ်ႇ။ ပၢၼ်ၵူႈပွၵ်ႈ ပဵၼ်ဝႆႉ ၵူၼ်းမၢၵ်ႈမီး လူမ်ၵိုဝ် ယင်းယဵၼ်းပဵၼ် ၵူၼ်းယၢၼ် ၵူၼ်းၵိၼ်လၢင်ႈ ၵူၼ်းၶႃႈ တူဝ်ၵႂႃႇ။

ယွၼ်ႉသင်လႃႇ၊ တေႁဵတ်ႉ ၵူၼ်းမိူင်းတႆး ႁဝ်း ပူၼ်ႉၵႂႃႇ တီႈလွင်ႈ ယၢပ်ႇ ၵိၼ်းလီတ်ႇမႆႈ တူၵ်းတႅမ်ႇ လူင်ၼႆႉ? ၼွၵ်ႈသေ ၵူၼ်းမိူင်းတႆး ၵိုဝ်ယႂ်ႇ ၶိုၼ်းၼႄဝ်ႉ တူဝ်ၵဝ် ၵိုဝ်ယႂ်ႇ ၶိုၼ်း ၼႄဝ်ႉ တၢင်းဝူၼ်ႉ တၢင်းလၢတ်ႈ တၢင်းႁဵတ်း တူဝ်ၵဝ်ႇ ၼႆႉ ၵမ်ႈမီးသင်ယဝ်ႉ။

ၵိုဝ်ယႂ်ႇ ၶိုၼ်းၼႄဝ်ႉ တၢင်းဝူၼ်ႉ တၢင်းလၢတ်ႈ တၢင်းႁဵတ်းၼႆႉ ၵေႃႈ လူဝ်ႇ ႁူႉမၼ်း ဝၼ်းလၢတ်ႈ ႁဵတ်းထုၵ်ႇ လွၵ်ႈထုၵ်ႇ ႁဵတ်းလူးၵွၼ်ႇ။ ပေႃးၵမ်ႈ ထုၵ်ႇ လွၵ်ႈထုၵ်ႇ ႁဵတ်း လိူင် ယႃႇ ဝႆႉတေပုၼ်ႈၵွၵ်ႈ ယင်းတေၵိၼ်းယွႆႉ မႆႈလူင် တူၵ်းတႅမ်ႇ လိူဝ်သေၵဝ်ႇ ထိုင်တီႈ လူမ်လီၵ်ႈ ႁၢႆလၢႆၵႂႃႇ ၵွၼ်ႇယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈၼၼ်ႉ ပုၼ်ႈတႃႇ တၢင်းဝူၼ်ႉ လၢတ်ႈ ႁဵတ်း ႁဵတ်းတေ ထုၵ်ႇ လွၵ်ႈထုၵ်ႇ ႁဵတ်းၼၼ်ႉ တေလႆႈ ပိုင်ႈၵိုင်ၵၼ်လႄႈ?

ၼူၵ်ႈ တေႁူႉ သိူဝ်ႈၵေႃႈ ပိုင်ႈၵိုင် ႁၢင်ႈၶတ်း မၼ်း။

လူတ်ႉ တေႁူႉ လူမ်း တၢင်းလိၵ်ႈ မၼ်း သိူဝ်ႈသိူဝ်ႈ ၵေႃႈ ၵိုဝ်ယႂ်ႇ ပိုင်ႈၵိုင် ႁူဝ်လူတ်ႉမၼ်း။

ၵူၼ်းတေ ဝၼ်းလၢတ်ႈ ႁဵတ်း သိူဝ်ႈ လူမ်း လွၵ်ႈ လူမ်း ႁဵတ်းၶၼ်ၶၼ်ႇ ၵေႃႈ မၼ်းလႆႈ ပိုင်ႈၵိုင် တၢင်းႁၼ်ထိုင် ၵမ်ႈ ၶၼ်ၶၼ် "လမ်းႁၼ်" မၼ်း (VIEW-ဒိဌိ) ၵမ်ႈ ၶၼ်ၶၼ် ဝႃႇ တၢင်းၶေႃ ယုမ်ႇ ယမ် (CREED) တူဝ်ၵဝ်ႇ ယဝ်ႉ။

"လမ်းႁၼ်" ၵၼ်ဝႃႈ ၶၼ်ၶၼ်ႇ ပဵၼ်ႁၢင်ၵၼ် ၶတ်းပၼ်ဝႆႉ တၢင်းဝၼ်း တၢင်းလၢတ်ႈ တၢင်းႁဵတ်း ၶၼ်ၶၼ်ႇ ယဝ်ႉ။ တီႈတွၵ်ႈ (တူဝ်ယၢင်ႇ) မၼ်း မိူဝ်ႈၶၢဝ်း ယၢမ်းၵၼ်ယူႇ တႅမ်ႈ ယင်းတိုၵ်ႉ ယုမ်ႇယမ် ၶိုၼ်းဝႃႇ တမၢၵ်ႈ (MARXISM) ယူႇၶၼ်ၶၼ်ႇ ၵူတ်ႇ မႃး လိူင်ႈ လွႆးၵေႃႈ ၵဝ်ထၢၼ် ၵူၼ်းဝႃႈ။ မီးၵူၼ်း ယိတ်းၵၼ်လိူင် ယူႇလွႆး

ပီၼ်ၵူၼ်းမီးမၼ်းတေလႆႈပီၼ်ယႃႇ,ယိတ်း။ ယူႈလႆႈပီၼ်ၵူၼ်းယႃၼ် မၼ်းတေလႆႈပီၼ်ယႃႇ,ထုၵ်,ဝူၼ်.ၶၼ်,ၶႆ။ လႅတ်းၶၼ်,ၶႆလႄႈ ႁိတ်းသၢင်ႈထွမ်း "လမ်းႁၼ်" ၵၼ်ၶႆ.။ ဝႆးသေပိုၼ်.ပွႆ,ပိတ်း "လမ်းႁၼ်" ၵၼ်ၶႆ.ယဝ်.ၵေႈ ၵမ်,တွၼ်. ဝူၼ်.လႅတ်းႁိတ်းထိင်း မူၼ်ၶၼ်,လႅတ်းမေႈသေပွၵ်းယဝ်ႈ။

"လမ်းႁၼ်" ၵၼ်ၵူၼ်းမိူင်းတႆး85%ႁပ်.ၶမ်,ဝႆ.ၶၼ်.ၼတ. ပီၼ်ပုတ်.ထဝႃ,တၵမ်,ၶၼ်ပုတ်.ထသႃ,သၶႄ, ၵမ်,ၶၼ်ၵႂၢမ်းသင်,သွၼ်ၶွင်ၸဝ်ႈပုတ်.ထၵေႈတမ ၵၼ်ပိုတ်,ၵီႈမေႈ မူဝ်ႈ2500ပီပႃ ၶၼ်.ယဝ်ႈ။ လမ်းႁၼ်ၵၼ်ၶႆ.ထုၵ်,ယုၵ်,ယွင်လိုၵ်.ဝႆ.ၶွင်းႁူဝ်လွင်ၵူၼ်းမိူင်းတႆးတၢၼ်,ႁိုဝ်? ယူႈၵွၼ်ႁူဝ် လိုင်ႈတႆးႁဝ်း မၢင်ၸဝ်ႈ လႆႈၵဝ်သႃ,သၶႄ, ၶမ်းၶႄႈသေ–သူၼ်းတုမ် ၵွၼ်ႁိတ်းၵွၼ်သၢင်ႈမေႈ၊ လႆႈယွၼ်းလီမေႈတၢၼ်,ႁိုဝ် ၶၼ်.ပီၼ်သၢၵ်ႈသေ,လၵ်းထၢၼ်မၼ်းဝႆ.တိၵ်,တိၵ်,လိင်းလိင်းယူ,။

ယူႈလႆႈ မီးလွင်ၶွႆႈႁိတ်းပၼ် ယွၼ်းလီၵူၼ်းမိူင်းတႆးၵေႈ လူဝ်,ႁူၵ်းၵူၼ်းမိူင်းတႆး၊လူဝ်,ႁူၵ်းပႃးလွင်ၶွင်ၶဝ်။ ပုၼ်ႈတႃ,တေပွင်,လွင်ၼိုဝ်ၵူၼ်းမိူင်းတႆးၶႆ.ထုၵ်,လီလိပ်ႈႁိၼ်းၵႂၢမ်းသင်,သွၼ်ပုတ်.ထ။ႁွပ်ႈဝႃႈပိုၼ်.လင်ပႃးလွင်ၶွင်တႆးၶႆ.ပီၼ်ပုတ်.ထၵေႈဝႃ,တၶၼ်.ယင်ႈ။TO DO GOOD FOR THE SHANS, YOU MUST KNOW THEM, ESPECIALLY THEIR PSYCHOLOGY. THE STUDY OF BUDDHISM IS ESSENTIAL FOR THE UNDERSTANDING OF SHANS. FOR THEIR PSYCHOLOGIC BACKGROUND IS BUDDHISM.ႁွပ်ႈၶၼ် "လမ်းႁၼ်" ၶဝ်ၶႆ. ယႃ.ၵမ်,လႆႈ၊ ပေႈယႃ.ၵေႈမူၼ်တင်းၶႃႈႁိမ်တႆးတႃတႆးႁႃယဝ်ႈ။ ၵူလိုၼ်းၵႃႈယူ,ၶွင်းၶွပ်,တူင်,ပုတ်.ထသႃ,သၶႄ,သေ ၼမးၶဝ်လႆႈ ပူၵ်းပွင်ၶဝ်လႆႈ။

ၵူလိုၼ်းၵႃႈ ပုၼ်ႈတႃ,ၵူၼ်းၵႃပ်ႈပၢၼ်မႂ်, ၵၼ်ၶွင်ႈၼမးတႆးပူၵ်းပွင်တႆးၶၼ်.လႆႈဝႃႈသုၼ်,မၼ်းလီယူ,။ ႁွပ်ႈဝႃႈ ပုတ်.ထဝႃ,တၶႆ. ၸဝ်ႈပလိုၼ်,တင်းလႆႃ ယွမ်းႁပ်.ဝႃႈ ပီၼ်ဝႃ,တၵၼ်ၶိုတ်းၵႃပ်ႈပၢၼ်ၵူလိုၼ်းၵမ်,ၵႃး ပီၼ်ဝႃ,တ ၵၼ်ၵွၼ်ၵႃပ်ႈၵွၼ်ပၢၼ်ယူ, ၶၼ်.ယဝ်ႈ။CHRISTMAS HUMPHREYSယင်းတိမ်ႈဝႃႈ "BUDDHISM HAS NOTHING TO FEAR FROM WESTERN SCIENCE, AND IN THE WORLD OR MIND, INCLUDING THAT CINDERELLA OF MENTAL SCIENCE, PSYCHOLOGY, THE WEST HAS MORE TO LEARN FROM BUDDHISM THAN AS YET IT KNOWS." "IT APPEALS TO THE WEST, BECAUSE IT HAS NO DOGMAS, SATISFIES THE REASON AND THE HEART ALIKE."

ပုတ်.ထဝႃ,တၶႆ.မၼ်းၶိုတ်းၵႃပ်ႈပၢၼ်ၶၼ်,ႁိုဝ်?

1.'တင်းသိင်ႈတင်းလႆႃၶႆ. ၵမ်,မီးသင်လၢင်ႈယိပ်းမၼ်ႈထိုဝ်ပီၼ်ပိူင်တႆႃ'

သဗ္ဗေဓမ္မာ နာလံအဘိနိ ဝေသာယ။
‘ဝႃႉ,တၵဝ်ၶၼ်ႇ. ၵမ်ႉ,လိူဝ်ႈ လပ်းႁူလပ်းတႃႇသေ ႁပ်ႇ.ၵဝ်ပိူင်တႃႇ၊
ထတ်းသၢင်သေမီးယွၼ်းလီလၢင်ႉ,ႁပ်ႇ. (ဝိဘဇ္ဇဝါဒ)ၵိူဝ်ႈ။

2. မိူဝ်ႈၶၢဝ်းၵၼ်မၼ်းလႆႈ ၵူႉ,ၽိုတ်ႇတီႈ ဝၢၼ်ႈၵႃႉ,လႃႉ,မၶၼ်ႇ. ၵူၼ်းမိူင်းၶဝ် တွင်ႈထၢမ်ဝႃႈ–“လမ်းႁၼ်” ၶေႃႈယုမ်ႉ,ယမ်ဝႃႉ,တၶၼ်ႇ. ၶမ်ၶႄႉ၊ ၵမ်ႉ,ႁူ တေလႆႈၵဝ်ၵၼ်လိူဝ်။ ၸဝ်ႈလႆႈလၢတ်ႈၼၶပၼ် မိူဝ်းလိူဝ်ၵမ်ႉ,လူဝ်ႉ,ႁပ်ႇ.-မိူဝ်းလိူဝ် လူဝ်ႉ,ႁပ်ႇ.ၶၼ်ၶၼ်ႇ.ၼလႆႈ မၼ်းလႆႈႁဵၼ်းမွၵ်ႉ,ဝႃႈ–
–လႆႈငိၼ်းမႃးလိမ်လိၵ်ႇ.ၶၼ်ႇ.ၵေႃႈ ယႃႉ,ယူမ်ႈယုမ်ႉ,
–ပိၼ်ၽိူင်ႈထုင်းၵၼ်ၵိုၵ်းလပ်းမႃးၶၢဝ်းၵိူင်ၶၼ်ႇ.ၵေႃႈ ယႃႉ,ယူမ်ႈယုမ်ႉ,
–လႆႈငိၼ်းပိူၼ်ႈမွၵ်ႉ,ၼၶၶၼ်ႇ.ၵေႃႈ ယႃႉ,ယူမ်ႈယုမ်ႉ,
–ယွၼ်ႇ.လူလ်ႈၶူပ်းမိၼ်ႈတင်းၽိုၼ်လိၵ်ႈၽိုၼ်လၢႆးၶၼ်ႇ.ၵေႃႈ ယႃႉ,ယူမ်ႈယုမ်ႉ,
–ၵွပ်ႈဝူၼ်ႇ.ၵွၵ်ႉ,မႃးလႆႈႁၢင်းၵူလ်းၶၼ်ႇ.ၵေႃႈ ယႃႉ,ယူမ်ႈယုမ်ႉ,
–ၵွပ်ႈထုၵ်ႉ,လူင်ၶိူဝ်လၢႆးႁိတ်းပိူၼ်ႈၵူလ်းၶၼ်ႇ.ၵေႃႈ ယႃႉ,ယူမ်ႈယုမ်ႉ,
–ၵွပ်ႈပိၼ်ၶေႃႈၵၼ်လၢင်ႈ ၵၢင်ႈၵိင်လီ (REFERENCE)ၶၼ်ႇ.ၵေႃႈ ယႃႉ,ယူမ်ႈယုမ်ႉ,
–ၵွပ်ႈတၢင်းႁၼ်ပိူၼ်ႈၼလႆႈႁဝ်းမိူၼ်ၶၼ်ႇ.ၵေႃႈ ယႃႉ,ယူမ်ႈယုမ်ႉ,
–ၵွပ်ႈပိၼ်ပုၵ်ႇ.ၵူဝ်ႉ,ၵၼ်လီၶပ်ႇ.ထိုဝ်ၵူဝ်ယမ်ၶၼ်ႇ.ၵေႃႈတေႃႈယႃႉ,ယူမ်ႈယုမ်ႉ,
–ၵွပ်ႈပိၼ်ၸဝ်ႈ, ၵႃႉ,လရိယႁဝ်း လၢတ်ႈၶၼ်ႇ.ၵေႃႈ ယႃႉ,ယူမ်ႈယုမ်ႉ,ၵွၼ်, ယႃႉ,ၵိုင်ႇ.ၵၢင်ႇ.ယုမ်ႉ,သင်၊ယႃႉ,လပ်းပိၼ်းယုမ်ႉ,သင်ပိၼ်ပိူင်တႃႇ၊
▲လွင်ႇ.တိုဝ်းတူလ်း ၵမ်ႉ,ႁၼ်ယွၼ်းလီ ပိၼ်ယွၼ်းလႃႇ.လိုင် ထိုမ်ႈပိၵ်ႈ
▲လွင်ႇ.တိုဝ်းတူလ်း ႁၼ်ယွၼ်းလီ လႆႈၵတ်းယိၼ်ၶိုၼ်ႈယွႆႉ,လိုင် ၸႂ်ႈတိုဝ်းၵမ်ၵူႃႉ,
(IN MODERN PARLANCE:SEE IF THEY WORK; IF SO, ACCEPT THEM)

3. ၵိဝ်ႉ,လူလ်ႈၸိူဝ်းမၼ်းလႆႈႁဵၼ်းၶၼ်ႇ.ၼတေႇ.မၼ်းလႆႈတိုၼ်းႁပ်ႇ.ႁူင်းပၼ်ၵၢမ်း မၼ်ႈၵိၼ်ႉ,ဝိဝ်ႇ.ဝႃႈ–
–သၼ္ဒိဋ္ဌိၵေႃ၊တိုၼ်းလႆႈႁၼ်ယွၼ်းလီတေႃႈတႃႇ
–အၵာလိၵေႃ၊ၵမ်ႉ,လိူၵ်ႈၶၢဝ်းယၢမ်းလွင်ႇ.တိုဝ်းလႆႈ
–ဧဟိပဿိၵေႃ၊(ပေႃးၵမ်ႉ,ယုမ်ႉ,)မႃးတူလ်းႁိတ်းတူလ်းၵွၼ်,

မီးၸိူဝ်းလႆႈလႆႈ “လမ်းႁၼ်” ယွႆႉ-ၵၼ်ႁတ်းႁတ်းႁၢၼ်ႁၢၼ် ႁပ်ႇ.ႁူင်းလႆႈ မိူၼ်ၶၼ်?။

ၵမ်းၶၼ်ႇ. ႁဝ်းထွမ်ႉ,တူလ်းၵၢမ်းၵၼ်လႆႈပလ်ႉ,ၶဝ် တင်းပွတ်းတူၵ်း ပၼ် တၢင်းႁၼ်ထိုင်ဝိဝ်ႇ.ၶၼ်ႇ.ယွင်ႈ။

MANY OF OUR BEST MODERN IDEAS ARE IN CLOSEST HARMONY WITH IT ... IN SOME WAYS,HE IS NEARER TO US AND OUR NEEDS (THAN CHRIST)- H.G.WELLS' "THE THREE GREASTEST MEN IN HISTORY."

—ပႃးဝူၼ်.ပၢၼ်မွ်ႇ, ကၢၼ်လီသေပိုၼ်း ၶွင်ႁဝ်းၶႃႈၵမ်.ၶမေၼ်. မိးတၢင်းၵူမ်ၵိဝ် ၶဝ်ႈၵွၵ်ႇ,လႆႈလီသေပိုၼ်းတင်းဝႃႇ,တမၼ်းလဝ်ႈ(လဝ်ႈၵေႃးတမ)။ မၢင်တီႈၼႆ. ဝႃႇ,တမၼ်းလဝ်ႈၼႆ. လမ်ႁဝ်းၶႃႈ၊ မ်ၼ်ႈထွမ်း တၢင်းလူဝ်ႇ,ႁဝ်းၶႃႈ လိူဝ်သေ ဝႃႇ,တၶွင်ႇ,ၶရိတ်.လူးၵွၼ်ႇ။

—လေႃးၵထၢတ်ႈကၢၼ်ဝႃႈၼႆ. ၵွပ်ႈၶိုၼ်ႈယႅင်ႇ,ၶေႃႇ,ၽလႈမိးၵူၼ်းတင်းၶမေၵိုတ်.ဝႃႈ ကမ်ႇ,တၢပ်ႈမိးဝႃႇ,တသင် ၶွၵ်ႈသေဝႃႇ,တလေႃးၵထၢတ်ႈ။ၵူလ်းၵႃႈလဝ်ႈပလ်ႇ, ၶဝ်ၽတ.ယွမ်းႁပ်.ယူႇ,ဝႃႈ—

'တၢင်းႁူၵူၼ်းၼႆ.တူဝ်းၶမေမႃးလိူဝ်ၵဝ်ႇ,ၵဝ်ႇ,ၵူႈဝၼ်း။ ၵူလ်းၵႃႈၽၵႈလိတ်ႈ လႆႈ လွင်ႈလိုၵ်.လပ်. ကၢၼ်ၶိုင်ႈယဝ်. လႆႈႁၼ်လႃးထိုင်ႈ လွင်ႈလိုၵ်.လပ်. ကၢၼ်မွ်ႇ,ယူႇ။ပလ်ႇ,လေႃးၵထၢတ်ႈၼႆ. ႁူၵၢင်ႈၶၢင်မႃးလိူဝ်ၵဝ်ႇ,ၵဝ်ႇ,ယူႇ,တႃႇ,သေႇ၊ ၵူလ်းၵႃႈလွင်ႈၵိတ်ႇ,ၶွင်ႈ(ပၼ်ႁႃ)တင်းၶမေ ယင်းပႆႇ,လၢင်ႈတွပ်ႇ,ၽၵႈလႆႈ'။

"THE SUM OF MAN'S KNOWLEDGE INCREASES DAILY. YET, SEEMINGLY, FOREVERY MYSTERY THAT IS SOLVED, A NEW ONE EMERGES. SCIENCE NEVER CEASES TO PUSH BACK THE FRONTIERS OF KNOWLEDGE, YET SO MANY QUESTIONS STILL REMAIN UN-ANSWERED"—NIGEL BLUNDELL-THE WORLD'S GREATEST MYSTERIES.'

ၵွပ်ႈၶၼၼ်ၶိုင်းၵႃႈလဝ်ႈပလ်ႇ,လေႃးၵထၢတ်ႈၼႆ.ကၢၼ်ပိၼ်ထိၼ်ႈလူင်မၼ်း ဢႆၢးသတႆၢး(EINSTEIN)ယင်းဝႃႈ -

SCIENCE WITHOUT RELIGION IS A BLIND.
RELIGION WITHOUT SCIENCE IS A CRIPPLE.

ပလ်ႇ,လေႃးၵထၢတ်ႈကၢၼ်ကမ်ႇ,ပႃးသႃႇ,သၶေႃႇ,ၼႆ. ပိၼ်ၵူၼ်းတႃႇဝွတ်ႇ၊ သႃႇ,သၶေႃႇ,ကၢၼ်ကမ်ႇ,ပႃးပလ်ႇ,လေႃးၵထၢတ်ႈၼႆ. ပိၼ်ၵူၼ်းၶႃႈႁၢၼ်ႈ။ ၽလႈမၼ်းလဝ်ႈသိုပ်ႇ,ဝႃႈ—

"IF THERE IS ANY RELIGION THAT CAN COPE WITH MODERN SCIENTIFIC NEEDS, IT WOULD BE BUDDHISM"

"ပေႃးဝႃႈ မိးသႃႇ,သၶေႃႇ, ကၢၼ်ၵူပ်.ၵူႈ လႆႈထွမ်းလွင်ႈတၢင်းလူဝ်ႇ, ၶိုင်း လေႃးၵထၢတ်ႈပၢၼ်မွ်ႇ,ၶၼ်လိုင်သႃႇ,သၶေႃႇ,ၶၼ်.ပိၼ်ပုတ်.ထသႃႇ,သၶေႃႇ,

ယဝ်ႉ"–ဝႆႈၼင်ႇၼၼ်ႉ။ ၵူၺ်းၵႆႈၵူၼ်းတင်းၼမ်ၵၼ်ထွမ်ႇၵူၼ်ႈ 'ၵႃႈသတႃႈ' ၼပ်ႉထိုဝ် 'ၵႃႈသတႃႈ' မိူၼ်ၽြႃးၼၼ်ႉ။ ထွင်ႈၼဝ်လဝ်ႈ ယၢမ်ႈငိၼ်း ၼေႈၵႂၢမ်းမၼ်းလဝ်ႈလိူဝ်းၼၼ်ႉသေပွၵ်ႈ?။

ပပ်ႉၵႂၼ်ႇၼၼ်ႉ

1.ၸၼႄႉၼမ်းပၼ်ၵူၼ်းပၢၼ်မႂ်ႇ၊ ႁူႈႁူလၵ်းပုတ်ႉထဝႆႇ တၵမ်ႇၵႆး

2.ပိၼ်တႆႇလၢဝ်းပုတ်ႉထတင်းလႆႈ ပႆးလိၵ်ႉရႃၵျၼ်းၸလႆးၼရႂ်ႇ ဝႆႇသ(ဃရာဝါသ) ႁူၼ်းယေး(LAYMEN) ၵၼ်ယုမ်ႇသႆႇသၼႄႇတူဝ်ၵဝ်ႇမႆး လူလ်ႈလႆႈၵဝ်ႇ လႆႈမွၼ်ၼၼ်ႉ။ ၶိုၼ်းႁူလၵ်းၶိုၼ်းသႆႇသၼႄႇတူဝ်ၵဝ်ႇ လူလ်ႈလွၵ်းႁၼ်ပၢၼ်မႂ်ႇ (NEW INTERPRETATION)ၼၼ်ႉယဝ်ႈ။

မိုင်ႈမွင်းဝႆႈ တေၼမ်းၵၢဝ် လွၵ်းႁၼ်မႂ်ႇ ၼူဝ်ပုတ်ႉထသႆႇသၼႄႇၼၼ်ႉ ၵွၼ်ၽိုဝ်တိႈထၢင်ႇႁၢင်ႈၵတ်းယိၼ်ၶိုၼ်ႈယွင်ႇဝႆးဝႆးၼၼ်ႉယူႇ။

ၼပ်ႉထိုဝ်
ၶိုၼ်းသွင် 27.10.90

သၗေ့ဝတြား

လဝ်ႈသိုဂ်းလူင် H.S.OLCOTTခဲ. တမ်ႈဝ်.ခင်ႈခြေႈယုမ်,ယမ် လဝ်း ပုတ်.ထပိုခ်.ခါမ်,!(FUNDAMENTAL BUDDHISTIC BELIEFS)ကခ် မိူင်းပုတ်.ထသု,သခေ့,တင်းလံ၊ မဂ်းမခ်ႈဝ်.ခခခ်.ဝႈ–

"THE UNIVERSE WAS EVOLVED, NOT CREATED; AND ITS FUNCTIONS ACCORDING TO LAW, NOT ACCORDING TO THE CAPRICE OF ANY GOD."

လဂျူ့ဝလု,လူင်ခဲ.– ရှမ်ႈပုးတင်း သယု,ဝတြုး တင်းလူင်ခဲ.– ဂိုတ်,ခိုခ်ႈမုးရှင်းမခ်း။ ကမ်,လိုဝ်ႈဃှ်ဂေ့, ဃှ်သင်ႈမုး။မခ်းတူင်.ခိုင်လူလှ်ႈ ပဂ်းပိုင်မံါမီႈ။ ကမ်,လိုဝ်ႈတူင်.ခိုင်လွမ်းလူမ်းဂိုမ်.ခွင်ဃှု.ဃီခုခ်ဃီဖြုးပုးလှ်။

ပဂ်းပိုင်မံါမီႈကခ် ဃူႈဂေ့.ကခ်ဂိုတ်,ဃဝ်မုးခင်းသယု,ဝတြုးလူင်ခဲ. တေလံႈလုးကမ်,ရှင်.ကမ်,ပိုင်ႈခခခ်.လိုင် မီးယူ,သမ်ခြေႈ။

1. အနိစ္စ(IMPERMANENCE)

လွင်ႈကမ်,မခ်ႈကမ်,ဂိုမ်း။ မီးခိုခ်ႈယှ်,ဂေ့ႈမီးတူဂ်းတမ်,။ မီးတူဂ်းတမ်, ယဝ်. မီးခိုခ်ႈယှ်,။

–မိူဝ်ႈမဂ်ႈလိုင်,ဂေ့ႈတေမီး။ မိူဝ်ႈဂွတ်းဃခ်ဂေ့ႈတေမီး။

–မိူဝ်ႈဂေ့.သေႈခမ်ဂေ့ႈတေမီး။မိူဝ်ႈဃခ်ဂေ့.ဃခ်သေႈဂေ့ႈတေမီး။

–မိူဝ်ႈထုဂ်,ယွင်ႈယေးဂေ့ႈတေမီး။ မိူဝ်ႈထုဂ်,ဧသ.သွမ်းဂေ့ႈတေမီး။

–မိူဝ်ႈလူမ်လှ်ဂေ့ႈတေမီး။ မိူဝ်ႈတုဂ်.လှ်ဂေ့ႈတေမီး။

ခိုခ်ႈယှ်,ထိုင်ဃဝ်ဃုင်,သင်သုင်သုတ်းယဝ်.ဂေ့ႈလံါး၊ လံႈယူ,ယိုခ်း ယဝ်းထိုင် ဂမ်,ဃု,လံါလူဝ်ႈလုဂ်ႈဂေ့ႈလံါး တေမီးခါဝ်းယမ်း တူဂ်းတမ်, ခိုခ်းယူ,။ မိူခ် SHELLEYဝႈ NAUGHT MAY ENDURE BUT MUTABILITY. "ခွဂ်ႈသေ လွင်ႈကမ်,မခ်ႈကမ်,ဂိုမ်းခခခ်. ကခ်လှ်ဂေ့ႈ ကမ်,ယူ,ယိုခ်းတု,သေ,"။

2.ဒုက္ခ(SUFFERING)

'လွင်ႈကမ်,မခ်ႈဂိုမ်း လဂ်ႈလံါႈယူ,ခခခ်. ဧခဝေ့ႈ ကမ်,လိုဝ်ႈ ဂါခ် ဂတ်းဃခ်သိူဝ်းသု,။ မခ်းပီခ်လွင်ႈလိုတ်,မံႈခါခ်လှ်'။

EARTH'S SWEETEST JOY IS BUT DISGUISED PAIN. (DRUMMOND)

'လွင်ႈသိူဝ်းလူခ်းကခ်ဝါခ်ရှမ်သေပိုခ်ႈ ခွင်လေးဂခဲ. တီႈဧတ.မခ်း ပီခ်လွင်ႈထိပ်းသိပ်, ကခ်ဃမ်းရှင်ႈဝ်.ခခခ်.ဂူလ်း။'

THAT UNREST WHICH MAN MISCALL DELIGHT (SHELLEY)

‘လွင်ႈသုၵ်ႉယုင်ႈလူင် ၵၼ်ၵူၼ်းတၢင်ႇလိုဝ်ႈယိတ်းဝႆႈ လွင်ႈသိူဝ်းၼူဝ်။’

3.ဢၼတ္တ(NON FREEDOM)

လွင်ႈၵမ်ႇမၼ်ႈ ၵမ်ႇၵိုမ်း လိူတ်ႇမႆႈ ၶၢၼ်လႆ ယူႇၼႆႉ ၼႂ်းဝႆႈ ၵမ်ႇထၢင်ႇၸၢင်ႈလွတ်ႈလႅဝ်း ၵမ်ႇပဵၼ်ၶဵင်ႇၵူၵ်းၶဵင်ႇလႆ။

MAN IS BORN FREE, BUT HE IS IN CHAINS WHEREEVER HE GOES. (ROUSSEAU)

ၵူၼ်းၼႆႉ ၵိူတ်ႇလွတ်ႈလႅဝ်းယဝ်ႉ။ ၵူၺ်း ၵႂႃႇလႆၵေႃႈ ထုၵ်ႇလၢမ်ႈ လိူၵ်ႈလဵၵ်းဝႆႉ။

ၵႂၢမ်းၵဵင်းၵလႅတ်ႈလႄႉၼႆႉ သိုၵ်ႇဝႆႉႁွပ်ႈၵမ်ႉထႅမ် တၢင်းႁၼ်ထိုင်ၸဝ်လဝ်ႈ ၵမ်ႇလိုဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈၶိုၼ်ႈၼႂ်းဝႆႈ လွင်ႈၵိၼ်းၵိူတ်ႇ–လိူတ်ႇမႆႈ–တူၵ်းတၢႆမ်ႇလိူဝ်းၼႆႉ ၵူၼ်းပွတ်းတူၵ်းၵေႃႈ ယင်းႁပ်ႉၶၢမ်ႇယူႇ ၼၼ်ၶၼ်ႉၵူၺ်း။

2
ၶေႃႈမုင်ႈမွင်းၵူၼ်း

2. မုင်ႈမွင်းၵူၼ်း။

ပၢၵ်ႈပိူင်မႂ်ႇမီးၼွင်ႉလေႃးၵၼ်ႉလိုင် လွင်ႈတူၵ်းတႅမ်ႇ,လွင်ႈလိုတ်ႇ,မႂ်ႈၶႃၼ်လၢင် ဒလႈလွင်ႈၵိၼ်းၵိတ်ႇ,ၵၼ်ဝႆႈၼၼ်ႉ လၢတ်ႈဒၼမေႃးၶႃႈယဝ်ႈ။

ယွင်ႈၵေႃႈယဝ်ႉ ပေႃးၵိၼ်းၵိတ်ႇ,ၶွင်ႈလႆႈလွင်ႈထၢင်ႇႁၢင်ႈ(LIBERTY OR FREEDOM)

ပေႃးလိုတ်ႇ,မႂ်ႈ ၶွင်ႈလႆႈ လွင်ႈၵတ်းယဵၼ် သိုဝ်းသႃႇ, (PEACE AND HAPPINESS)

ပေႃးတူၵ်းတႅမ်ႇ, ၶွင်ႈလႆႈ လွင်ႈၶိုၼ်ႈယွင်ႇ,မွင်ႇ,သုင် (PROGRESS AND PROSPERITY)

ၵၼ်ဝႆႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်သၢႆႇ,ဝၼ်ၸႃႇ,မ မၼ်းယဝ်ႈ။

ၵူၺ်းၵႃႈ လွင်ႈထၢင်ႇ,ႁၢင်ႈလွတ်ႈလႅဝ်း

လွင်ႈၵတ်းယဵၼ်သိုဝ်းသႃႇ,

လွင်ႈၶိုၼ်ႈယွင်ႇ,မွင်ႇ,သုင် ၵၼ်ဝႆႈၼၼ်ႉ ထွင်ႇ,မၼ်းမီး? ၸဝ်ႈပၺ်ႇ,၊ၸၵ်ႈဝႃႇ,တ၊ၸဝ်ႈသႃႇ,သၼေႃႇ,တင်းလၢႆဝႃႈ မၼ်းမီးၵူၺ်းၵမ်ႇ,ၵႃး မၼ်းပဵၼ်သုၼ်ႇ,လႆႈၵူၼ်း(HUMAN RIGHTS)ဝႃႈၼင်ႇ,ၼၼ်။ ၸဝ်ႈပုတ်ႉထ ၵေႃႈတိုၼ်းႁပ်ႉႁွင်းဝႃႈ လွင်ႈထၢင်ႇ,ႁၢင်ႈလွတ်ႈလႅဝ်း လွင်ႈၵတ်းယဵၼ်သိုဝ်းသႃႇ, ဒလႈလွင်ႈၶိုၼ်ႈယွင်ႇ,မွင်ႇ,သုင်ၼၼ်ႉ ၼွင်းလေႃးၵတိုၼ်းမီးတိုၼ်းႁဵတ်းလႆႈၵူၺ်းၵမ်ႇ,ၵႃး

လွင်ႈထၢင်ႇ,ႁၢင်ႈ သုင်သုတ်း [ဝိမုတ္တိ] ULTIMATE FREEDOM

လွင်ႈၵတ်းယဵၼ်သိုဝ်းသႃႇ,သုင်သုတ်း[သန္တသုခ] ။

ULTIMATE PEACE AND HAPPINESS

လွင်ႈၶိုၼ်ႈယွင်ႇ,မွင်ႇ,သုင် သုင်သုတ်း[အသၶတ]ULTIMATE PROGRESS AND PROSPERITYၼၼ်ႉမီး။ပိုၼ်ႈႁွင်ႉဝႃႈၼိဗ္ဗၢၼ်NIRVANA။

ပေႃးတေဝႃႈၼိပ္ပၢၼ်လိုင်တင်းၼမ်ၼၼ်ႉႁၼ်မိူၼ် ပဵၼ်ၶူင်းယဝ်ႉ၊ၶူင်းသၢင်ဒလႈ ၵိတ်ႉဝႃႈ ပဵၼ်'ၶူင်းလိုမ်'ႁင်းၶေႃ။ ၵမ်ႈယွင်ႈၵေႃႈဝႃႈ မၼ်းၵမ်ႇ,မီးသင်ယဝ်ႉ။ တင်းသွင်မဵဝ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇ,လွင်ႈၼင်ႇ,ၵၼ်။

မခ်ာ်းပ်ီခ် ငဝ်းလံၢ်းကၣခ်ခဲ့ၣ်ငိ; (STATE OR CONDITION) မှိုခ် တုဂ်.ခငလေ့မှိုခ်လှ်င့်ယှူ့လီသၢခ်းလို။ တုဂ်.ခငလေ့ လှ်င့်ယှူ့လီခဲ့. ကမ်,ထိ ငခလေ့်တီ့မခ်ာ်း၊ ဂှူလ်းဂၠ့ကမ်,မီးၡၠ.ခဲသမ်. ယှ်ဂေၠ့တေဝၠ့မီးယှူ့။ နိဗ္ဗါန် ကၣခ်ဝၠ့ခခေ်.ဂေၠ့မှိုခ်ခငိ,ခခေ်။

THE IDEA OF NIRVANA IS VERY FAR FROM BEING A KIND OF NOTHINGLESS, AS IT IS SOMETIMES SUPPOSED TO BE; IT IS A POSITIVE CONDITION, BUT BECAUSE IT IS BEYOND THE RANGE OF HUMAN THOUGHT, NEGATIVE TERMS WERE USED TO DESCRIBE IT.

ဂှ်ပ်ခခေ် ငဝ်းလံၢ်းကၣခ်ခဲ့. တံၢဂှ်ၠ,ယဝ်. ထင်,ထၢင်လံ့ကမ်,ထိုဝ်၊ မှိုဝ်တိုဂ်.လိပ်းတိုဂ်.လ်ငယှူ့,ဂေၠ့ ထၢင်လံ့ခခေ်.ယဝ်။ ပှိုခ်ရှူင်.ဝၠ့(သခုပါဒိ သေသနိဗ္ဗါန်)၊ NIRVANA......IS ATTAINABLE ON EARTH.

ပေၠးဝၠ့ ပ်ီခ်ထၢဝ်းပုတ်.ထခ်. တိုခ်းယှုမ်,ယမ်ဝၠ့ ယှူလို်ဂေၠ့လံၢ်း ဂမ်းလိုခ်းသုတ်း တေထၢင်ရှူတ်ယ်ာ်ဝ်တိ့ငဝ်းလံၢ်းသုင်သုတ်းကၣခ်ခဲ့.။ ဂှ်ပ်ဝၠ့ လို်ကမ်,ခ်ုခၢမ်,တေၠ,လှ်င့်ဂိခ်းဂိတ်,လှိုတ်,မံ့တုဂ်းတ်ာ်မ်,ခခေ်. သှူခ်းပခ်ယှူ့၊ လို်ခ်ုထၢမ်,လှ်င့်ထၢင်,ၡၢင်ဂတ်းယ်ီခ်ခ်ိုခ်ယှ်,ခခေ်. ကီးပခ်ယှူ့။ တၠ,တေ ပှူခ်.ကှ်ဂ်,တီ့ လှ်င့်ဂိခ်းဂိတ်, လှိုတ်,မံ့ တုဂ်းတ်ာ်မ်,ခခေ်. မခ်ာ်းတေကဝ်ထၢမ်း 'လမ်းၡခ်' ဝၠ,တဂှူ့မ်ဝ်းမ်ဝ်း၊ တၠ,တေရှူတ်ယ်ာ်ဝ် ငဝ်းလံၢ်းကၣခ်ထၢင်,ၡၢင် ဂတ်းယ်ီခ်ခ်ိုခ်ယှ်,သုင်သုတ်းခခေ်. မခ်ာ်းတေၡ်ီတ်းတှူလ်းယှူ့, ဂှူ့လံၢ်းလံၢ်း။ ဂှ်ပ်ခခေ် ကမ်,ယၢမ်းခဲ့ၣ်ငိဂေၠ့ယၢမ်းခဲ့ၣ်ငိ မခ်ာ်းတေရှူတ်ယ်ာ်ဝ်တိ့'လမ်းၡခ်' ကၣခ်ထုဂ်,သေ ခှ်တ်,ယှ်တ်လှူလ်လှ်င့်ထၢင်,ၡၢင်ဂတ်းယ်ီခ်ခ်ိုခ်ယှ်,သုင်သုတ်း ခခေ်.ယှူ့။

ULTIMATELY EVERY FORM OF LIFE WILL REACH ENLIGHTENMENT. (CHRISTMAS HUMPHREY'S TWELVE PRINCIPLES OF BUDDHISM - 1945)

3
တၢင်းကွၵ်ႇ ၵူၶ်ႈ

3. တၢင်းကွၵ်ႇ ၵူၶ်း။

ပုၶ်ႈတၢ ႇ တေပူၶ်ႉကွၵ်ႇ တီႈငဝ်းလႅ်းကၢၶ်ဂိၶ်းဂိတ် ႇ လိူတ် ႇ မံႈတူၵ်းတိမ် ႇ သေၵူတ်ႈယိဝ်တီႈငဝ်းလႅ်းကၢၶ်ထၢင် ႇ ၵႃင်ႈဂတ်းယိၶ်ၶိုၶ်ႈယႃ ႇ ၶၼၶ်ႉလိူင် -လူဝ် ႇ ၵူပ်ႉၵုမ်း(CONTROL)ၔလႈ ယၢႉမူလ်ႉထွၶ်ႁၢၵ်ႈ(ERADICATION AND UPROOTING)လႅ်ႈတူၶ်ႈတေၢငဝ်ႈၵႃၵ်ႈ ၶွင်လွင်ႈဂိၶ်းဂိတ် ႇ လိူတ် ႇ မံႈ တူၵ်း တိမ် ႇ ၶၼၶ်ႉၵွၶ် ႇ။

လဝ်ႈပုတ်ႉထ ဂိၶ် ႇ လဝ်ႈ ၵူပ်ႉၵၶ်ဝၢႈ ငဝ်ႈၵႃၵ်ႈၶွင် လွင်ႈဂိၶ်းဂိတ် ႇ လိူတ် ႇ မံႈတူၵ်းတိမ် ႇ လူင်သၢမ်ပိူင်ၶႅ်ႉလိူင်ပိၶ်—

- လေႃၻ (LOBHA-GREED)
- ေဒႃသ (DOSA-ANGER OR DISILLUSION)
- ေမႃႁ (MOHA-IGNORANCE)

လေႃၻၶႅ်ႉ ၵိတ်းၵွ်ႈ တူၵ်းတိမ် ႇ
ေဒႃသၶႅ်ႉ ၵိတ်းၵွ်ႈ လိူတ် ႇ မံႈၶၢၶ်လႂ်
ေမႃႁၶႅ်ႉ ၵိတ်းၵွ်ႈ ဂိၶ်းတူဝ်ဂိၶ်းလႂ်

ၵွပ်ႈၶၼၶ် ပြုးပိၶ်လဝ်ႈႁေၢးဝၢႈ--

ၶွ်ႈ- ထၢင် ႇ ႁၢင်ႈလိူင်လူဝ် ႇ ၵူပ်ႉၵုမ်းသေထွၶ်ႁၢၵ်ႈပိတ်ႈလႅ်ႈ ေမႃႁ
ၶွ်ႈ- ဂတ်းယိၶ်သိူဝ်းသၢ ႇ လိူင် လူဝ် ႇ ၵူပ်ႉၵုမ်းထွၶ်ႁၢၵ်ႈပိတ်ႈ ေဒႃသ
ၶွ်ႈ - ၶိုၶ်ႈယႃ ႇ လိူင် လူဝ် ႇ ၵူပ်ႉၵုမ်းထွၶ်ႁၢၵ်ႈပိတ်ႈ လေႃၻ

ၵူပ်ႉၵုမ်းလႅ်ႈဂၢႈႁိူဝ် တတ်းလႅ်ႈဂၢႈႁိူဝ် တေထၢင် ႇ ႁၢင်ႈဂတ်းယိၶ်ၶိုၶ်ႈယႃ ႇ ဂၢႈၶၼၶ်ႉ။

လူဝ် ႇ ငိူင်ႉ။

သယၢ ႇ ဝ လေၢးယ—တေၢးသ—ေမၢးႁၶႅ်ႉလိူင်—

—လိင်ႉလူထွမ်းလႂ်မၶ်းၵေၢႈကမ် ႇ လႅ်ႈ။ ပေၢးလိင်ႉလူထွမ်းလႂ်ဝ်ႉဝၶ်းၶိုင်ႈ လဝ်ႉလဝ်ႉတေပၶ်ယေးသႂ် ႇ တူဝ်ႁဝ်းၶိုၶ်း။

—ၵမ်ႉငမ်ယိပ်း ၵူပ်ႉၵုမ်းမၢၼ်းလီလီသေ ၵဝ်ၵႂႃႇၵိၼ်ၵႂႃႇၵိူင်းမီးၶေၶၼ်ႉ

ယွၼ်ႈတႃ တၢင်း လၢၼ်ႉပၢတ်ႇလိူဝ်ႉႁိုဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႉတၢႆလႆႈ၊ တေႁိူဝ်ႉလၢႆလၢႆ၊ ၵူၺ်းယဝ်ႈ။ ယၢပ်ႇလၢႆလၢႆၵူၺ်းယဝ်ႈ။

ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈလင်ႇသၢၼ်ဝႂႃႇ—ယူႇလိုၼ်ႈထၢင်ႇႁၢင်ႈၵတ်းယိၼ် ၶိုၼ်ႈယိုႇ၊ ၵေႃႈတေလႆႈငိူင်ႉၸဝ်ႈပိၼ်ၸပ်ႈသၢင်ပိူင်။

1.ကာမသုခလ္လိကာ နုယောဂ (SELFISH PLEASURE SEEKING PRACTICE)

2.အတ္တကိလမထာ နုယောဂ (EXTREME AUSTERITY PRACTICE)

ၵူပ်ႈဝႂႃႇလၢႆးထိ1ၶႅ. လၢႆးၵူၼ်းလိုၵ်ႉၵူတ်ႉ။ ၵူၼ်းႁူႉပုၼ်ႈတူဝ်ၵူၺ်း၊ ၵမ်ႉ တူၺ်းႁၼ်ပုၼ်ႈပိုၼ်ႈ။ လၢႆးၶႅႉၵမ်းလိုၼ်းသုတ်းတေပိၼ်ယေးၶိၼ်သႂ်ႇတူဝ်။ ပိၼ် လၢႆးၵၢၼ်ယုတ်ႈတိမ်ႉၸတႃႉၸတႃႉယဝ်ႈ။[လၢႆးၵၢၼ်ပၼ်ၵိူင်းလေႃးယ]။

လၢႆးထိ2သမ်. ပိၼ်လၢႆးတိပ်းၵိင်ႇယွတ်ႈမၢၼ်းသေ ႁိူဝ်ႉယၢပ်ႇ လၢႆလၢႆ။ လၢႆးပၼ်ၵိူင်းတေႃးသၵူၺ်း။ ၵမ်ႉၵူႇငမ်ၵုမ်းငဝ်ႈႁၢၵ်ႈၸလႈၵမ်ႉပၼ်ယွၼ်းလီ။ ပိၼ်ၵၢၼ်ၵူၼ်းငိူဝ်ႈ။

လူဝ်ႇႁိတ်း

လၢႆးထိ3ၶႅ.ႁူင်ႉဝႂႃႇလၢႆးပၢၼ်ၵၢင်။(မဇ္ဈိမပဋိပဒါ)

—မၢၼ်းၵမ့်ႉလိၼ်ႉလူလွမ်းလိုၵ် လေႃးယ တေႃးသ မေႃးႁ။

—မၢၼ်းၵမ်ႉၶၢမ်ႉယၢပ်ႇ ႁိူဝ်ႉလူလၢႆႈ ၵၢၼ်တိပ်းၵိင်ႇ ပိတ်းယွတ်ႈမၢၼ်း ငမ်ယိပ်းၵူပ်ႉၵုမ်း လေႃးယ တေႃးသ မေႃးႁ ဝႆႉၶိုင်းမိုဝ်းသေယွၼ်းတၢင်း လၢၼ်ႉပၢတ်ႇၵူႇ တေႃႇပေႃးထွၼ်ႁၢၵ်ႈယႃႉထူၺ်ႈလႆႈ။

ၶူိင်ႈထွၼ်ႁၢၵ်ႈတၢင်းႁၢၵ်ႈမၢၼ်းၶႅ. ႁူင်ႉဝႂႃႇသီလ—သမာဓိ—ပညာ

—သီလ (SILA-MORALITY)

—သမာဓိ(SAMADHI-CONCENTRATION)

—ပညာ (PANNA-WISDOM)

တေလႆႈၵဝ် သီလ ၵမ်ၵုမ်းဝႆႉ လေႃးယ

တေလႆႈၵဝ် သမာဓိ ၵမ်ၵုမ်းဝႆႉ တေႃးသ

တေလႆႈၵဝ် ပညာ ၵမ်ၵုမ်းဝႆႉ မေႃးႁ ၸလႈ တၢင်းထူၺ်ႈပိတ်ႈ တၢင်းမူတ်း။

သီလ—ၵၢၼ်ဝႂႃႇၶႅ. ၵမ်ႉပွင်ႉဝႂႃႇ လူဝ်ႇလႆႈငိူင်ႉပိတ်ႈၵၢၼ်ၵမ်ႉလီ တၢင်းမူတ်း တၢင်းတူဝ်တၢင်းလိုၵ်ၵမ်းလိဝ်။ ၵူၼ်းႁၢပ်ႇပေႉလႆႈၶမ်ႉၶၵ်းၶိုင်ႈလွႆႉၶၼ်ႉ ၵူႇႁၢပ်ႇတၢင်းသိပ်းလွႆႉၵမ်းလိဝ်တေၵမ်ႉပေႉၵမ်ႉၵူး တေလၢင်ႈၵဝ်

ၶေမ်ႉၶၵ်းၶေၶ်ႉတိင်လူႉလူးၵွၶ်ႈ။မၶ်းပွင်ႈဝႃႈ–

1. "ဝေရမဏီ သိက္ခာပဒ သမာဒိယာမိ"

I urdertake the rule of training to retrain from... ... ...

ၵဝ်ၶႃႈႁပ်ႉၵဝ်လၵ်းမ်ႂပုၶ်ႈတႃႈ ယိုၵ်းယွၶ်ႉတူဝ်ၵဝ်ႈ ႁွႆႈပေႃးငိူင်ႉဢဝ်ႈလႆႈ

2. ပွင်ႈဝႃႈလူဝ်ႈ ၶတ်းၸႂ်တိုဝ်းၵမ်တင်းသူပ်းၼလႈတူဝ်ႇပ်ႈပႃးၸႂ်။

သမာဓိ– ၵၶ်ဝႃႈၶ်ႉၵိင်ၶိူဝ်သီလၵၶ်တိုဝ်းၵမ်ဝ်ႉၶေၶ်ႉသေ ၶျႃႈလိုပ်ႈပိူတ်ႈ ပ်ႂးဝူၶ်ႉၵမ်ႈလီၶ်ႈတူဝ်ႁဝ်း၊ ၵဝ်ပ်ႂးဝူၶ်ႉၵၶ်လီၶေၶ်ႉ သႂ်ႈၶ်ယဝ်ႈ။

လေႃးယေႃးသၶ်ႉၶတ်းၸႂ်ႁူႉသေ ၵမ်ၵူႃႈတတ်းၵူႃႈ။

ပညာ–ၵၶ်ဝႃႈၶ်ႉပိၶ်ၵႃၶ်ၵဝ်တင်းလီသႂ်ႈၸႂ်။ၵမ်ႈလိုဝ်ႈၼလႈဝႃႈလူဝ်ႈထွမ်ႈ တူလ်းၵဝ်လႆႂလႆႂ။ ၵိင်ၶိူဝ်တိုဝ်းၵမ်ဝ်ႉသီလတင်းသမာဓိသေယဝ်ႉ. ပိၶ် မႃးလႃၶ်ႈၶ်ႈၸႂ်ဝႃႈၵၶ်လိူၸႂ် ပိၶ်ၵၶ်လိူၸႂ်(REALITY)ပေႃးႁူႉ. ၵၶ် ၼတႃးသစ္စယဝ်ႉ.ၵူၶ်းၵႄႈတေႁၶ်ပုၶ်ႈတူဝ်ၵေႈမႃး။ လွင်ႈႁၶ်ပုၶ်ႈတူဝ် ၵေႈၶ်ႉတေထိုင်ႈသႂ်ႈႁိူင်းသီလႁဝ်းသမႃႈထိႁဝ်း၊ ႁိူတ်းၶေၶ်သေ ပလ်ႃႈ ႁဝ်းၵႄႈ တေၶိုၶ်ႈသင်ႉၶိုၶ်ႈသုင်ၵူႃႈတိၵ်းတိၵ်း။

မိူဝ်ႈၶေၶ်ႉ လွင်ႈထႃင်ႈႁႃင်ႈၵတ်းယိၶ်ၶိုၶ်ႈယႂ်ႈ ၶ်ၵႄႈ တေလႆႈၶဝ်ႈမႃး ၵမ်ႈထႃတ်ႈ။ ၵမ်းလိုၶ်းသုတ်းတေလႆႈသီလ–သမႃႈထိ–ပလ်ႃႈ ၵၶ်သုင်သုတ်း သေတတ်းပိူတ်ႈလႆႈလေႃးယေႃ တေႃးသ မေႃးႁ ပေႃးမူလ်ႉႁႂ်။မိူဝ်ႈၶေၶ်ႉတူဝ်ၵဝ်ႈ ၵႄႈတေလႆႈလွင်ႈထႃင်ႈႁႃင်ႈၵတ်းယိၶ်ၶိုၶ်ႈယႂ်ႈ ၵၶ်သုင်သုတ်းၼလႈမၶ်းၵိုမ်း ၶေၶ်ႉယဝ်ႉ။

"တႃႈတေထွမ်းသိၶ်ႈပႃၶ်ၵႃင်ၶ်ႉၵမ်ႈတႃပ်ႈလူဝ်ႈလိၵ်ႈလႆႂႈယဝတူဝ်ၵဝ်ႈ သင်။ ၵမ်ႈတႃပ်ႈႁိူတ်းၵႃၶ်ထူးလႃၵ်ႈသင်။ လူဝ်ႈၶတ်းၸႂ်ၵဝ်သတိတြႃးသႂ်ႈၶ်ႈ ပၸ်လုပ်ႈပႃၶ်ႈၶေၶ်ႉၵူလ်း။ပေႃးႁူႉဝႃႈၵၶ်လိူပိၶ်ၵၶ်လိူၼတႉၼတႉႁဝ်းၵႄႈ ယူႈၶ်ႈ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ယဝ်ႉ။ ၶ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈသိၶ်ႈပႃၶ်ၵႃင်။ မၶ်းငိူင်ႉဢဝ်ႈလွင်ႈႁၶ် ၵၶ်လီလႆႂလႆႂၼလႈလွင်ႈႁၶ်ၵၶ်လႃႉလႆႂလႆႂ"။

IN ORDER TO FOLLOW THE MIDDLE WAY, YOU DO NOT HAVE TO CHANGE YOUR DAILY LIFE, AND YOU NEED NOT DO EXTRAORDINARY DEEDS. JUST LEARN TO BE A WARE OF THE PRESENT MOMENT. SEEING REALITY i.e. SEEING THINGS AS THEY ARE IS OBJECTIVE. THAT IS THE MIDDLE WAY. IT AVOIDS OPTIMISM AND PESSIMISM.

4 ၵၢၼ်မိူင်း

4. ပုၼ်ႈၶေႃႈၵၢၼ်မိူင်း။

(ယူႇႁိုဝ်တႃႇၵၢၼ်မိူင်း)

'ပိုၼ်ႈတြႃး၊ ယုၵ်ႉယွင်ႈတြႃး၊ ဝၢင်ႇၵွမ်းတေႃႇတြႃး၊ ၵဝ်တြႃးတတ်းသိၼ်၊ ကဝ်တြႃးပိၼ်လၢမ်ႇ၊ ၵဝ်တြႃးပိၼ်ၶိူင်ႈတိၵ်ႈ"–ဢၵ်ုတ်ႉရၼီၵၢဝ်ႇ။

ၶၵ်ႉၵၢၼ်မိူင်းဢၼ်းလၢၵေႃႈ ၵၼ်ပိၼ်ပုတ်ႉထယႃႇသႃႇၶၼ်ႉ ယၢမ်ႈၵုပ်ႇ၊ ၵူဝ်းၵၼ် တင်းယူႈတိမ်ႈလွင်ႈဝႃႇတ လွၵ်းပိူင်ၵၢၼ်မိူင်း ပုၼ်ႈတႃႇမိူင်းတၢင်း။ မၼ်းၵေႃႈပိၼ်လိူင်ႈၵၼ်လမ်ႇလွင်ႈ ၸတႉၸတႉယဝ်ႈ။ ဝႃႇတ ၵၢၼ်မိူင်းၶၼ်ႉ လိုၵ်ႈယဝ်ႉပေႃးၵမ်ႇထုၵ်ႇၵၼ် တင်းၶမ်ႉလိၼ်ႁိၼ်ယႃႇတၢင်း ၵမ်ႇၶဝ်ႈၵၼ်တင်း ပၢႆးလွၵ်းတၢင်းလိူင်တေၵမ်ႇမီးယွၼ်းလီၵၼ်မၢင်ႇၵူဝ်းဝ်ႉ(လွင်ႈထၢင်ႇႁၢင်ႈၵတ်းယိၼ် ၶိုၼ်ႈယွႆႇ)ၵမ်ႇၵႃး တေပိၼ်ၵၼ် ႁိတ်းႁူႈယၢပ်ႇၵိၼ်းလိူတ်ႇမၢႆႈတူၵ်းတိမ်ႇယူႇ မိူၼ်ၶင်ႇပလ်ႇလုပ်ႈပၼ်ႇပိၼ်ယူႇၶွင်းမိူင်းတၢင်းၶၼ်ႉယဝ်ႈ။

ၵိင်ၶိူဝ်ပၢႆးလွၵ်ႈၵူၼ်းမိူင်းတၢင်း မီးဝ်ႉၵၢမ်းသင်ႇသွၼ်ပုတ်ႉထပိၼ်ပိုၼ်ႉၶၢမ်ႇ ဝ်ႉၶေၶၼ်ႉ ပေႃးထတ်းသၢင်လိူင်–ႁူတေလၢႆႈႁၼ်မိူၼ်ၶင်ႇၶၼ်ႈ။

ၶၵ်ႉၵၢၼ်မိူင်းၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ ၵၼ်ၵပ်ႉၵိၼ်းၶေၶၼ်ႉ ႁူႈပိၼ်ထၢင်ႇႁၢင်ႈ
ၵၼ်လိူတ်ႇမၢႆႈၶေၶၼ်ႉ ႁူႈပိၼ်ၵတ်းယိၼ်
ၵၼ် တူၵ်းတိမ်ႇၶေၶၼ်ႉ ႁူႈပိၼ် ၶိုၼ်ႈယွႆႇ

ၶေၶၼ်ႉ–ပိၼ်ၵၢၼ်မၼ်းယဝ်ႉ။ မၼ်းၵေႃႈတေလၢႆႈသတိယွႆႇ၊ သေပိူင်ႉၸဝ်ႈပိၼ်ၸပ်ႈ သွင်ပိူင်ယူႇ။

1.ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ–အတ္တဟိတဝါဒ/ လောဘဝါဒ [SELFISHNESS]
=ဝႃႇတႁူပုၼ်ႈတူဝ်ၵဝ်ႇၸလႈ ပေႃႈၸမ်ႈပိူႈၶွင်ႉၵူလ်ႈ
=ဝႃႇတလဝ်ႈတိုၼ်း(လဝ်ႈၵလၢင်း)CAPITALISM
2.အတ္တကိလမထာနုယောဂ=ပရဟိတဝါဒ/ ဒေါသဝါဒ (ALTRUISTICISM)
=ဝႃႇတႁူပုၼ်ႈတင်းၶမ်ႉ/တင်းၵမ်ႇယႃႇ/သတ်းတဝႃႇ၊
တင်းလၢၵူလ်ႈ INTERNATIONALISM

=ဝ|,တမၢဂ်ႉ (MARXISM AND MARXIST-ORIENTED CREEDS)

ပေ|ႏပီခ်ခဲ ခဇဂ်ႉဂၢခ်မိုင်ႏ ကခ်ၡပ်ႉဝ်ႉဂွၢမ်ႏသင်,သွခ်ပုတ်ႉထခေခ်ႉ လွင်,တေယိပ်ႏတိုဝ်ႏ ဝ|,တတင်ႏသွင်ၡိုဝ်? ပေ|ႏခဓခ်သမ်ႉ တေလွမ်ႏဝ|,တ သိခ်ႇဂၢင်လို်လ|,? ကခ်လို်လ|,ပီခ်ဝ|,တသိခ်ႇဂၢင်?။

ပေ|ႏမ|ႏခ်ႇလို်ခပ်ႏခ|သပ်ႏသေႏတူလ်ႏလီလီလၢင်ႇၡခ်လ်ႇင်ၢႇင်ၢႏ,ယူ,ဝ|ႇ ဝ|,တသိခ်ႇပၢခ်ဂၢင်ခဲႉ ပီခ်ဝ|,တလိုဝ်ႉလၢတ်ႇ (NATIONALISM)ယဝ်ႉ။

ဂွပ်ႇဝ|ႇဝ|,တပုခ်ႇတူဝ်ဂဝ်,လ်ၢလ်ၢခဲႉ ၡိတ်ႏလ်ႇသေတ|ႉမခ်ႏကမ်,လီ။

ဝ|,တပုခ်ႇတင်ႏသိင်ႇလ်ၢလ်ၢခဲႉ လီသေတ|ႉ ၡိတ်ႏကမ်,လ်ႇ။

ဝ|,တကခ်ၡိတ်ႏလ်ႇဇလႇလီ၊ ပီခ်လ်ႇယွခ်ႏလီတူဝ်ဂဝ်, တင်ႏ ဂူခ်ႏတင်ႏလ်ၢခဲႉလိုင် ပီခ်ဂၢခ်လိုဝ်ႉလၢတ်ႇဂူလ်ႏ။ ဂွပ်ႇခဓခ်ဇလႇဖြု|ႏကလွင်ႏ ဇလႇ ယူႇလီလဝ်ႇမျၢတ်ႇခဝ်လဝ်ႇ ထူမ်ထၢပ်ႇ ပ|,ရမီ,ဂေ|ႇ လ်ႇကဝ် ဂၢခ် လိုဝ်ႉလၢတ်ႇထူမ်ထၢပ်ႇမ|ႏ ယဝလၢတ်ႇကမ်,ခဇပ်ႉကမ်,ကၢခ်,လ်ႇယဝ်ႉ။ တေ လ်ႇဝ|ႇဖြု|ႏကလွင်ႏဂေ|ႇ ပေ|ႏဝ|ႇ ကမ်,ၡိတ်ႏဂၢခ်လိုဝ်ႉလၢတ်ႇလိုင် ကမ်, ပီခ်ဖြု|ႏလ်ႇ ခဲယူ,။ ဝ်ၢႏသေမခ်ႏလဝ်ႇပီခ်ဖြု|ႏဂေ|ႇ ယင်ႏတိုဂ်ႉၡိတ်ႏ ဂၢခ် လိုဝ်ႉလၢတ်ႇယူ,ခဓခ်ႉပီခ်သၢဂ်ႇသေ,လဂ်ႏထၢခ်ယဝ်ႉ။မခ်ႏလဝ်ႇပီခ်ဖြု|ႏမ|ႏ ပုခ်ႇတ|,သတ်ႉတဝ|,တင်ႏလ်ၢပ|ႏလိမ်ယီသၢင်သတ်ႏဂူခ်ႏ၊မခ်ႏလဝ်ႇၡေ|ႏတြ|ႏ ဂေ|ႇ ယိုင်ႏလူႏသတ်ႉတဝ|,တင်ႏလ်ၢခဲဂေ|ႇ တူဝ်မခ်ႏလဝ်ႇ ပီခ်လိုဝ်ႉလၢတ်ႇ ကီခ်,တီယဇလႇယူ,သဝ်ႏခ်ုႏကီခ်,တီယဂူလ်ႏ ကမ်,ကွဂ်,ဂူ|,ယူ,မိုင်ႏတၢင်,တီႇ။

ဂၢခ်လိုဝ်ႉလၢတ်ႇကခ်မခ်ႏလဝ်ႇၡိတ်ႏခဲႉ ပီခ်လိုဝ်ႉၡိုဝ်? ၡဝ်ႏ လီမ|ႏတူလ်ႏကဝ် (ဥမဂ် ၉ တက)ခၢဝ်ႏယၢမ်ႏ ကခ်လဝ်ႇမၡေ|,သထ|,ပီခ် လွမ်ပွင်သိုဂ်ႏ မိုင်ႏ(ဝေဒဟ)သေ ထူမ်ထၢပ်ႇပရမီ,တ|,တေပီခ်ဖြု|ႏခဓခ်ႉယူ,။ ခၢဝ်ႏခဓခ်ႉ မီႏခုခ်မိုင်ႏဂပိလဇလႇ လွမ်ပွင်သိုဂ်ႏမခ်ႏလဝ်ႇကခ်ပီခ် (ကေဝန္တ) ဂေ,ဝတ်ႉခဝ်ခဲႉ ကီခ်ႏကၢခ်ႏတ|,ခုၢဂ်ႇမိုင်ႏသေ တိုဂ်ႏသိမ်ႏကဝ်လ်ႇ100မိုင်ႏ၊ ဂိုတ်ႏမိုင်ႏဝေ,တေ,ၡမိုင်ႏလီဝ်။ ခၢဝ်ႏခဓခ်ႉ လဝ်ႇမၡေ|,သထ|,ဂေ|ႇ ဝ|ႇၡင်ႏ ခုခ်ၡေ|ခမ်ႏဝ|ႇ "ဂၢခ်သိုဂ်ႏခဓခ်ႉ မခ်ႏကမ်,ကိင်ၡိင်ႏဂူခ်ႏပီခ်ယို်,။ မခ်ႏ ကိင်ခ်ုိဝ်ခဓမ်ႉဂတ်ႉ ပရိဇယ,ၡဝ်ႏ ပီခ်ပိုင်လူင်" ခဲသေယဝ်ႉ ကဝ်လ်ၢႏသိုဂ်ႏ လ်ၢႏသ်ၢလပ်ႉဂူႇလ်ၢႏလ်ၢႏပ|ႏလိမ်လ်ၢႏခုတ်ႏကဝ်ကူႏမၢင်,သေတိုဂ်ႏခဓခ်ႉဂီတ်,ဇခ ဇၡႉဂင်ႇဝၢခ်ႇမိုင်ႏဇလႇ လိုဝ်ႉလၢတ်ႇတူဝ်ဂဝ်, တေ|,ပေ|ႏကွင်,ပေႉ ခ်ုိဝ် ယူႇခုၢဂ်ႇမိုင်ႏ။ မခ်ႏလဝ်ႇပေႉယဝ်ႉဂေ|ႇ ကမ်,ၡိတ်ႏခ်ီခ်တေ|, ခုခ်ခုၢဂ်ႇမိုင်ႏ ကမ်,ခီ,ခဇဂ်ႏတေ|,ခုခ်မိုင်ႏတၢင်,လဝ်ႇ၊ ခပ်ႏခိုင်တ|,ၡိုႇပေ|ႏပီခ်မိတ်ႉပီခ်သေႇ ဂခ်တင်ႏဂူႇမိုင်ႏမိုင်ႏ။လိုဝ်ႉလၢတ်ႇဝၢခ်ႇမိုင်ႏမခ်ႏလဝ်ႇဂေ|ႇလ်ႇလွင်ႇထၢင်,ၡၢင်ႇ

ဂတ်းယဵၼ်ၶိုၼ်ႈယႂ်ႉ။ တၢင်ႉလိူဝ်ႉလၢတ်ႈၵေႃႈ လံႈလႄင်ႈထၢင်ႉႁၢင်ႈဂတ်းယဵၼ် ၶိုၼ်ႈယႂ်ႉပႃး။ မၼ်းလဝ်ႈၵေႃႈႁပ်ႉလံႈႁဵင်းပႃႉရမီႉလူင်ၶိုၼ်ႈၶၵ်ႉထႅင်ႈပုၼ်ႈတႃႉ တေပဵၼ်ႁႃး။ လိူဝ်သေၶၼၼ်ႉ မၼ်းလဝ်ႈလံႈႁပ်ႉလႄင်ႈလဝ်ႈၵျေႃၶမ်းယုၵ်ႉပႄင်ႈ သေပဵၼ်မႃးလဝ်ႈၵိမ်မိူင်းထႅင်ႈ။

ႁႄပ်ႈၶၼၼ် တေလံႈႁၶ်ဝႃႈ ဝႃႉတလိူဝ်ႉလၢတ်ႈၶႄင်ႁႃးပဵၼ်လဝ်ႈၼႆႉ—တူဝ်ဂဝ်ႉၵေႃႈ ႁူႈလီ၊ လိူဝ်ႉလၢတ်ႈၵေႃႈ ႁူႈလီ၊(LIVE AND LET LIVE) သတ်ႈတဝႃႉတင်းလံၢၵေႃႈ ယႃႉႁူႈတုမ်ႉတိူဝ်ႉ ၶႄႉလႂ်ၵမ်ႉဂႃး ႁူႈလံႈလီလႄမ်း ၼလႈပဵၼ်တီႈယူႈႁဵတ်းဂၢၼ်လိူဝ်ႉလၢတ်ႈတင်းလံၢၵၼ်ယုမ်ႉယမ်မၼ်းလဝ်ႈၶၼၼ်ႉ လီလံႈ ယုၵ်ႉပဵၼ်ၶူးတူဝ်ယၢင်ႉယၢင်ႁၢင်ႈလီသေ ထတ်းသၢင်ၶိုၼ်း ၶူဝ်ဝႃႉတ လိူဝ်ႉလၢတ်ႈတူဝ်ဂဝ်ႉယဝ်ႈ။

ၵၼ်တၢင်ႉၼၶမႃးၼႆႉ မၼ်းယင်းတေၵ်ပ်းလံႈၵႃမ်းသႄၼ် (MORAL) ထႅင်ႈ တီႈၵေႉသုတ်းသႄင်ၶေႃႈယူႉ။

1.ယိူဝ်ႉတေၼၶႄးဝႃႈ "ယူႈယုမ်ႉယမ်သႃႉသၶႄႉၼႆႉ ၵမ်ႉလူဝ်ႉႁဵတ်း ဂၢၼ် လိူဝ်ႉလၢတ်ႈယူဝ်ႉ"—ၼႆၶၼၼ်ႉ ထုၵ်ႉလီဝႃႈ— "ပေႃးယုမ်ႉသႃႉသၶႄႉလိုင် ၵမ်ႉၶႂ်ႈႁဵတ်းဂၢၼ်လိူဝ်ႉလၢတ်ႈတိုၼ်းၵမ်ႉယူႉလံႈ"—ၼႆယူႉ။

2.ပေႃးလဝ်ႈဂဝ်ႉ ပဵၼ်ပုတ်ႉထယႃႉသႃႉလိုင် ၶႂ်းတူင်ႉဂၢၼ်မိူင်းၼႆႉ ၶႄၵ်ႈသေ ပဵၼ်ယူႈယိပ်းတိူဝ်း ဝႃႉတလိူဝ်ႉလၢတ်ႈၶၼၼ်ႉ ၵမ်ႉပဵၼ် တၢင်ႉမိဝ်းလံႈ။ (POLITICALLY A BUDDHIST CAN NEVER BE ANYTHING ELSE BUT A NATIONALIST.)

ပေႃးၶၼၼ် ယၢင်ႁၢင်ႈဝၢၼ်ႈမိူင်း ၵၼ်ပုတ်ႉထယႃႉသႃႉ ၵေႃႉၶိုင်ႈ ၼတႉတင်ႈၼႆႉတေပဵၼ်ၶၼင်ႉႁိုဝ်? ယူႈတိမ်ႈၵေႃႈ တိုၵ်ႉပဵၼ်ယူႈယွၼ်းမိူင်းႁူလ်း၊ ပံႉလိုဝ်ႈယူႈပႄင်မိူင်းၼလႈႁႄမ်ႉလၢင်ႈလၢတ်ႈလံႈႁူဝ်ႁပ်ႈမၼ်းမိူၼ်တီႈတႂ်ႈၼႆႉႁူလ်း။ ပေႃးတေတူလ်းမိူင်းဝႃႉတမၢၵ်ႉၶဝ်ၼလႈ မိူင်းဝႃႉတလဝ်ႈၵလၢင်းၶဝ်လိုင် ၵၼ် ပဵၵ်ႉပိူင်ႈဂၼ်ၶၼၼ်ႉတေလံႈႁၶ်ဝႃႈ—

1.မိူင်းဝႃႉတမၢၵ်ႉ—ၵူၼ်းမိူင်းယၢၼ် လူင်ပႄင်လိုင်ႈၶဵင်ႁဵင်း
မိူင်းဝႃႉတလဝ်ႈၵလၢင်း—ၵူၼ်းမိူင်းမၢၵ်ႈမီး လူင်ပႄင်လိုင်ႈ ၵႄၼ်ႉၼၢႆး
မိူင်းၵၼ် လူဝ်ႉလံႈၶတ်းလႂ်တင်ႈၼႆႉလိုင် တေပဵၼ် မိူင်းၵၼ် (လူင်ပႄင်လိုင်ႈၶဵင်ႁဵင်းၵူၼ်းမိူင်းမၢၵ်ႈမီး)ၶၼၼ်ႉယဝ်ႈ။

2.မိူင်းဝႃႉတမၢၵ်ႉ—ဝႆႉၶၼမ်ႉၶၼၵ်း တီႈပုၼ်ႈယွၼ်းၵူၼ်းၶၼမ် DUTIES
မိူင်းဝႃႉတလဝ်ႈၵလၢင်း ဝႆႉၶၼမ်ႉၶၼၵ်းတီႈသုၼ်ႉလံႈၵူၼ်းၶၼမ်ႇRIGHTS
မိူင်းဝႃႉတလိူဝ်ႉလၢတ်ႈ-လူဝ်ႉလံႈဝႆႉ သုၼ်ႉလံႈ တင်းပုၼ်ႈယွၼ်းၵူၼ်း ယိၼ်ႉပိၼ်းဂၼ်။

3.မိုင်းဝ၊်တလိုဝ်.လာတ်ၟခၚ်. ဂွပ်ၟပိခၚ်သိခၚ်ၟပၢခၚ်ဂၢင်ဒေလၟ ယၢင်ဂှၢင်ၟ မခၚ်းဒေတ.တိၟမိုခ်မိုင်းဝ၊်တမၢဂ်.ဂေ၊ၟလာင်ၟမိးယွင်ၟ၊တိၟမိုခ်မိုင်းဝ၊်တလဝ်ၟကာလၢင်းဂေ၊ၟလာင်ၟမိးယွင်ၟ။ဂူလုိးဂ၊ၟကဝ်လွခၚ်.မွခၚ်းမခၚ်းဝ၊ၟလိုင် တိုခၚ်းပဵဂ်ပိုင်ၟဂခၚ် တင်းမိုင်းဝ၊်တလိုဝ်းခဒခၚ်. မိုခ်ယ၊်မိုဝ်း ဒေလၟ လင်မိုဝ်း၊ မိုခ်ယှ၊.ဒေလၟလိခၚ်ယဝ်.။

မိုင်းကာခၚ်ကဝ်ပုတ်.ထဝ၊်တခမ်းခ၊ေၟရွိုဝ်လုံသော ဒေတ်တင်ၟမ၊းလွင်မိး။ မိးလိုဝ်.ဂိုဝ်?မခၚ်းဂေ၊ၟယၢမ်ၟမိးမ၊းလ်ၢပွဂ်ၟယူ။ကာခၚ်လိုဝ်းရွိုင်တိၟသုတ်းခၚ်.ဒေတ. ပိခၚ်မိုင်းကိခၚ်တိယ မိုဝ်ၟပၢခၚ် ခုစၚ်က၊်သော၊းဂယွင်းငမ်း။ (ASOKA OR ASHOKA-B.E.239-311)။ ပၢခၚ်မခၚ်းလဝ်ၟခၚ်. မိုင်းကိခၚ်တိယဂေ၊ၟ ပိခၚ် ပဂ်းခိုင်ၟလိုင်ၟလိဝ်ဂခၚ်။ မိးလွင်ၟထၢင်ဂှၢင်ၟဂတ်းယိခၚ်ခိုခၚ်ၟယုံ၊ တင်းဂမ်ယ၊် ဂေ၊ၟပ၊းဂခၚ်မိုတ်ၟကိုဝ်းဒေလၟခပ်.ထိုဝ်။မိုင်းကိခၚ်တိယလ်ၟလာမ်ဂိဂ်ၟလာမ်ယုင်း ခၚင်ခၚ်ခၚ်.ကမ်တွခၚ်.မိးသောပွဂ်ၟ။ထိုင်တိၟ H.G.WELLSသမ်.ပေ၊းတိတ်းပခၚ် ခပ်.မ်ၢဝ၊ၟပိခၚ်ယူၟဂွခၚ်းလိုင်ၟထိခိုင်ၟခွင်ဂမ်ယ၊်။
တိၟတုံၟခၚ်.ပိခၚ်ဂုၢမ်းယွင်ၟယော၊းမခၚ်းလဝ်ၟဂမ်ၟယွင်ၟ။

"IN THE LIFE OF THIS GREATEST OF INDIA'S KINGS, THE FRIEND OF MAN AND BEAST, WE SEE WHAT THE DHAMMA CAN DO FOR A NATION. HE BUILT FOR HIS PEOPLE HOSPITALS, DUG WELLS AND RESERVOIRS, BUILT STUPAS, STIMULATED INDIA TO PRODUCE AN ART UNSURPASSED IN HER HISTORY."
"AMIDST THE TENS OF THOUSANDS OF NAMES OF MONARCHS THAT CROWD THE COLUMNS OF HISTORY, THEIR MAJESTIES AND GRACIOUSNESS; AND SERENITIES AND ROYAL HIGHNESSES AND THE LIKES, THE NAME OF ASHOKA SHINES, AND SHINES ALMOST ALONE, A STAR. FROM THE VOLGA TO JAPAN, HIS NAME IS STILL HONORED. CHINA, TIBET AND EVEN INDIA, THOUGH IT HAS LEFT HIS DOCTRINE, PRESERVE THE TRADITIONS OF HIS GREATNESS. MORE LIVING MEN CHERISH HIS MEMORY TODAY THAN HAVE EVER HEARD THE NAMES OF CONSTANTINE OR CHARLEMAGNE". -
H.G. WELLS "OUTLINE OF HISTORY".
ခုခၚ်လိဂေ၊ၟမိုင်းလိ မိုခ်ခၚင်ဟြ၊းပိခၚ်လဝ်ၟသွခၚ်ခဒခၚ်.ယဝ်.။

"THERE IS NO HISTORICAL EVIDENCE TO SHOW THAT ANY NEIGBORING KING TOOK ADVANTAGE OF ASOKA'S PIETY TO ATTACK HIM MILITARILY, OR THAT THERE WAS ANY REVOLT OR REBEL -LION WITHIN HIS EMPIRE DURING HIS LIFE TIME."

5

ၵၢၼ်ၽွင်းငမ်း

5.ပုၼ်ႈၶုၼ်ၽွင်းငမ်း။

(ROR ADMINISTRATORS)

ပေႃးတေတူၺ်း ၵူမ်းသင်ႇသွၼ် ၶွင်ၽြႃးပိူၼ်ႈလႆႈၶဵင်ႈလိူင် ၵၢၼ်မိူင်း ၵၢၼ်သိုၵ်း ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီးၵူႈလွင်ႈလွင်ႈၵၢၼ်မၼ်းလႆႈၵမ်ႉသွၼ်ဝႆႉၼႆႉ ၵမ်ႉမီးသေပိူင်း။ ၵွပ်ႈဝႃႈယိူင်းၵၢၼ်းမၼ်းလႆႈႁေႃႈၵမ်ႉမိူၼ်တၢင်ႇသႃႇသၼေႃႇၵၼ် လၢင်ႈသွၼ်ဝႃႈ —'တုၵ်ႉလၢတ်ႈၼၼ်ႉ တႃႇလၢမ်ႇလၢတ်ႈၼေႈ'။ မၼ်းလႆႈ တိုၼ်း ယိူင်းၸူးပိူၼ်ၽွၼ်းလီလၢတ်ႈၼၼ်ႉလၢတ်ႈၼေႈႁဵတ်းပုၼ်ႈၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ။

ၵဝ်ႇလူလႄႈၵၢၼ်ၽွင်းငမ်းၵေႃႈမၼ်းလႆႈႁဵတ်းတူဝ်ယၢင်ႇ ယၢင်ႇၸၢင်ႈလီလႄႈ ပိူင်သေသွၼ်ဝႆႉတၢင်းၼမ်ယူႇ။တီႈတွၼ်ႈၼၼ်ႉပိူၼ်ၵၼ်ၵိပ်းၵဵဝ်ၵမ်ႈၽွင်းၵူၺ်း။ မၼ်းလႆႈသွၼ်ဝႆႉတႃႇ ၽူႈၵွၼ်ႁူဝ်တင်းလႄႈ တင်ႈၸဝ်ႈၽူႈၵုမ်းႁိမ်း ၵေႃႈ ၽူႈၵုမ်းလိူင်ႈ ၽူႈၵုမ်းသင်ႇၶႃႈ။

ၵ။ ၶုၼ်တိုဝ်းၵမ်ႉ10ၶေႃႈ။ (TEN GUIDING PRINCIPLES FOR ADMINISTRATORS)

1. ၻႃၼ(GIVING)တူၺ်းလူပၼ်လွင်ႈယူႇၶိုင်ႇ ၵိၼ်ၵႃႈယၢဝ်းလုၵ်ႈၼွင်ႉပွင်ႈပႃ/ ၵူၼ်းမိူင်း
2. သီလ(SELF CONDUCT)ၵမ်ႉထွမ်းၵႃးတီ4ပိူင်ႈၵုတ်းထွမ်းမႄႈမီး
3. ပရိစ္စႃၵ(GIVING UP) SACRIFICE ပုၼ်ႈတႃႇၽွၼ်းလီတၢင်းၼမ် ၶမ်ႇထုၼ်ႉလႄႈၵူႈမိူဝ်း
4. အၛ္ၛဝ(HONESTY)ၵမ်ႉလိူၼ်ၸေႃႇၵူၼ်းမိူင်း
5. မၻ္ၻဝ(GENTLENESS)မီးတၢင်းၵူၼ်းၵွၼ်ႇသေၽွင်းငမ်း
6. တပ(PERSEVERANCE)မီးတၢင်းၵႅၼ်ႇၼႅၼ်(ထွမ်းထမ်ႇ,မၵ်ႉၸူး)
7. အၵေႃႇၻ(NON-ANGER)ၵမ်ႉၵိုတ်းၵႅမ်ႇၸေႃႇၵူၼ်းမိူင်း
8. အဝိႁိင်ႇသ(NOT CAUSING INJURY)ၵမ်ႉၶီႇၶၢၼ်ႈပေႉပိူၼ်ၵူၼ်းမိူင်း
9. ၶၼ္တိ(ENDURANCE OR PATIENCE)ယိုၼ်ႉၵၼ်ႈၸေႃႇၵူၼ်းမိူင်း/ လွင်ႈယၢပ်ႇ
10. အဝိရောၻၼ (NOT OPPOSING PEOPLE'S WISH) ၵမ်ႉသၢၼ်

ခတ်းတေ|,ဂါင်လို့ဂူခန်းမိုင်း။ လဝ်ႇဝေ,သခန်,ရှိတ်းတာင်းလီ
ဂူခန်းမိုင်းကမ်,ထုက်,လို့ လုက်.မေႈ ယင်းလ်ႇလူင်းရှေပခန်။
သုခန်,လ်ႇဂူခန်းမိုင်းတ|,တေဧခဂေါင်လို့ခဝ်တိုခန်းပခန်မီး။
(THE RIGHT TO DEMONSTRATE)

ခ။ ကမ်,လွမ်းကဂတိတြူး4ပိုင် (PARTIALITY,BIAS)

1. ဆန္ဒာဂတိ–(ရှက်.) ရှက်.မိုတ်ႇသေဧလႇ လွမ်းလို့ရှိတ်းလွမ်း
2. ဒေါသာဂတိ–(လင်း) လင်း ၊ လို့လမ်သေဧလႇ ကဝ်လို့ရှိတ်းလွမ်း
3. ဘယာဂတိ–(ဂူဝ်) ဂူဝ်ထုက်,ယေးသို့,တူဝ်သေဧလႇ လွမ်းလို့ရှိတ်းလွမ်း
4. မောဟာဂတိ–(ဂုင်)ကမ်,ရှုကမ်,လို့.ရှာခန်,သတိပလျ်|,သေ ရှိတ်းရှွတ်းဂို|,

င။ ဗြဟ္မာဝိ ဟာရ4ပိုင်။(FOUR NOBLE PRINCIPLES OF LIVING)

1.မေတ္တာ–(ရှက်.) ကမ်,လိက်,လာဝ်းခိုဝ်း ထာခန်ႇဂူခန်း ယ|,သ|,သ|,သခေ|,
ဝ်.ယိင်,ပိင်းဂခန်
2. ကရုဏာ–(ကေးလူ)လွ့ႇထိမ်တေ|,ဂူခန်းတုက်. ဂူခန်းကမ်,ရှု|ယူခန်.တေ|,ခဝ်
3. မုဒိတာ–(လူမ်းယွင်ႇ) လူမ်းလွမ်း ဂူခန်းဂေ|.လ်ႇပိခန်လီ၊ ယွင်ႇယူႇဂေ|.
ထုက်,ယွင်ႇခယေ|း
4. ဥပေက္ခာ–(ယ|,ဂါင်ဝါင်းခိုင်ႇ) ကမ်,လွမ်း ကဂတိ4ပိုင်သေ ဝူခန်.လာတ်ႇ
ရှိတ်းလွမ်းတြူး

လ။ ခေ|,ယဂ6-ပိုင်(SIX PRINCIPLES FOR LEADERS)

1.ဂံ.ခခန်(DILIGENCE)
2.တိုခန်,တူဝ်(ALERTNESS)
3.ကေးလူ(GUARD OVER SUBJECTS)
4.ယူခန်.ဂခန်ႇ(TOLERANCE)
5.လိက်,ဧယခူဝ်းခွင်ဧလႇဂုင်,မုခန် (DISTRIBUTION)
6.ခံႇလို့ထတ်းသာင်လီ(CONSIDERATION)

သ။ အပရိဟာနိယ7 ပိုင်(SEVEN PRINCIPLES FOR PROSPERITY)

1.ဂံ.တုမ်ဂခန်
2.ယွမ်.ဂခန်ရှိတ်းဂါခန်
3.ယိပ်းတိုဝ်းလွမ်းလက်းပိုင်
4.ခဝေ်.ထိုဝ်ယူႇက|,ယုဂုင်,မုခန်ယို့,ဧဂ,
5.ကမ်,ခိ,ခဂ်းတိက်းပေ.ခေါင်းယိင်း
6.ကွခန်ဂခန်လုမ်းလ|းပူ,လေ|, ထာတ်ႇလေ,တိ, လဝ်ႇမိုင်း ခင်းဂူႇဝူင်ႇသိခေ
7.လုမ်းလ|းသင်,ခ|, လူလျ်ႇလွင်ႇမုင်ႇမွင်းဝ|ႇ ယူႇလဝ်ႇပလျ်|, ရှိုႇလ်ႇယူ,

ၵတ်းယဵၼ် ၊ လိူဝ်းပႆ,မႃးၶၼ်ႈၵေႃႉ ႁဵၵ်ႉမႃးယူႇ,ထွမ်းႁပ်ႈ။

ၵိဝ်,ၵပ်းလူလၢႆႉၵၢၼ်ရႃႇ,ထဝတ်ႉ(CRIME)ၶၼ်ႈၵေႃႉ မၼ်းလဝ်ႉသၢင် ဝႃႉၵၢၼ်တီႈလွပ်းပၼ်တၢမ်, လႆႈလီဝ်ၼႆ မၼ်းၵမ်,ပဵၼ်ယွၼ်းလီ။ မၼ်းလဝ်ႉ သၢင်ဝႃႉလူဝ်,လႆႉပူၵ်းပွင်ပၼ်ၵၢၼ်မၢၵ်ႉမီးၶွင်ၵူၼ်းမိူင်း။

–ပၼ်လိူဝ်.ၽၼ်းၼလႉ ၶိူင်ႉလွႆ.တိုဝ်းၵၼ်လူဝ်,တီႉၵူၼ်းၽုၵ်,သွမ်ႉၶဝ်

–ပၼ်တိုၼ်းလၢင်းတီႉၵူၼ်းၵႃႉ.ၶဝ်

–ပၼ်ၵႃႉႁဵင်းၵၼ်ၵုမ်,လူမ်ႉတီႉလုၵ်ႉလၢင်ႉၶဝ်

ပေႃးဝႃႉ ၵူၼ်းမိူင်းလႆႉယူႇ,ၶုင်ႉပိၼ်ၵုမ်, ၶဝ်ၵေႃႉ တေပီင်းပေႃးလွႆ။ ဝၢၼ်ႉမိူင်းၵေႃႉတေၵတ်းယဵၼ်။ (ၵူၼ္ဒန္တသုတ်)

GOVERNMENTS TRY TO SUPPRESS CRIMES THROUCH PUNISHMENTS. (THE KUTADANTA SUTTA) EXPLAINS HOW FUTILE IT IS. IT SAYS THAT THIS METHOD CAN NEVER BE SUCCESSFUL. INSTEAD HE SUGGESTED THAT, IN ORDER TO ERADICATE CRIME, THE ECONOMIC CONDITION OF THE PEOPLE MUST BE IMPROVED: GRAIN AND OTHER FACILITIES FOR AGRICULTURE SHOULD BE PROVIDED FOR FARMERS; CAPITAL SHOULD BE PROVIDED FOR TRADERS AND THOSE ENGAGED IN BUSINESS; ADEQUATE WAGES SHOULD BE PAID TO THOSE WHO ARE EMPLOYED. WHEN PEOPLE ARE THUS PROVIDED FOR WITH OPPORTUNITIES FOR EARNING A SUFFICIENT INCOME, THEY WILL BE CONTENTED, WILL HAVE NO FEAR OR ANXIETY, AND CONSEQUENTLY THE COUNTRY WILL BE PEACEFUL AND FREE FROM CRIME. (WAL POLA RAHULA'S "WHAT THE BUDDHA TAUGHT.")

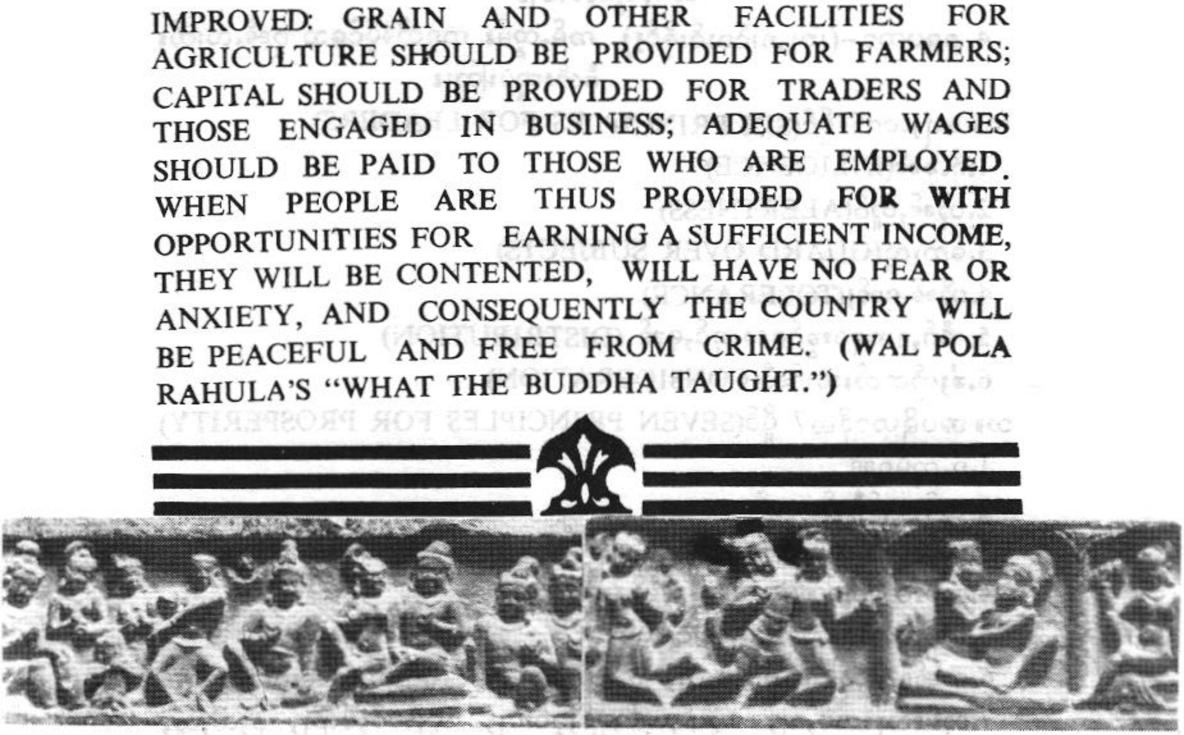

6
ၵၢၼ်သိုၵ်း

6. ၵၢၼ်သိုၵ်း။

(ON WAR)

ၵၢၼ်သိုၵ်းၼၼ်ႉလိူဝ်းပဵၼ်ပုတ်ႉထယႃႇသႃႇ ငူးငူးပႃပႃ(ၶဝ်ႈလိုဝ်ႈယၵ်းၵူဝ်) လူမ်းပိူၼ်ႈဝႃႈပဵၼ်ၵၢၼ်ပႃႇၶႃႇတိပၢတ်ႈ လၢင်ႈၵႃႇယုပ်ႇတ်း တူၵ်းၶရိူး ၵမ်ႇလီၵ်ႈတ်း။ ၵမ်ႈယွင်ႈၵေႃႈဝႃႈ ပေႃးၶွ်ႈၵ်ႈတ်းသိုၵ်း ၵမ်ႇတၢပ်ႈလူဝ်ႇယုမ်ႇ သႃႇသၶႃႇသင်၊ ပေႃးယုမ်ႇသႃႇသၶႃႇ တေယိုတ်းယိုဝ်ႈယိုတ်းယိုဝ်ႈသေၵဝ် ပဵၼ်ၵူၼ်းၶိုႈယၢၼ်ႈ။ လိူဝ်းၼၼ်ႉလွင်ႇလွ်ႈ?။

ပေႃးတေၶူၼ်ႉတူလ်း ပြႃးပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈလိုင် တေလႄႈလူၵၢၼ်ႇ လွင်ႈ ပြႃးၵလွင်း ၶီႇၵူဝ်သိုၵ်းသေ တိုၵ်းသိုၵ်းမႃး ၵမ်ႇၶပ်ႉၵမ်ႇသွၼ်ႇလႄႈ ပဵၼ်လႄ လၢတ်ႈ။တူဝ်ယၢင်ႇတီႈတၵ်ႈမၼ်းမိူၼ်ၶင်ႇလၢတ်ႈမၵျႃႇသထႃႇၵၼ်တိုၵ်ႉတၢင်ႇ လၢတ်ႈၵူႃႇၶွင်း ၵၼ်4ၶၼၼ်ႉယဝ်ႈ။ၵူလ်းၵႃႈၵ်ႈတ်းၵူဝ်ၼလႈ မၼ်းလဝ်ႈသမ်ႉၵမ်ႇ တူၵ်းတၢင်းယိတ်းၵူလ်းၵမ်ႇၵႃး ယင်းၶိုၼ်ႈပဵၼ်ပြႃးပဵၼ်တီႈယီသၢင်သတ်းၵူၼ်း တင်းလႄလႄႈပူႇလေႃႇၶပ်ႉဝ်ႈၵၼ်ယူႇလႃႇပေႃးၼ်?။

ပေႃးတေတူလ်းၶွင်းလၢတ်ႈ "မၵျႃႇလၶၵ"ၵေႃႈ တေလႄႈလူၵၢၼ်ႇလွင်ႈ လႄးလုၵ်ႉယိုၼ်ႉ ၵၼ်လွ်ႉတိုဝ်းပိူင်သိုၵ်း "ဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈလွမ်ႉဝဵင်း"(COUNTRY SIDE-SURROUND-CITIES STRATEGY)။ ပေႃးဝႃႈပဵၼ်ၵၢၼ် ယိတ်း ယၵ်ႇ–လိုင်မၼ်းလဝ်ႈသမ်ႉၵျေႃးၼၶပိူၼ်ႈလႃႇ?။

ၶွင်းၶၢဝ်းယၢမ်းပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈယင်းလၢမ်ႇယူႇၶၼၼ်ႉ တီႈမိူင်းရႃႇလၵျႃးဝ်ႇ (RAJGIRI)မီးၶုၼ်သိုၵ်း(COMMANDER) ၵၼ်ပဵၼ်သေႃးတႃႇပၢၼ်ႇၵွၼ်ႇ။ ပေႃးဝႃႈၵၢၼ်သိုၵ်းၼၼ်ႉယိတ်းလိုင် လိုင်သမ်ႉမီးၵူၼ်းသိုၵ်း ၵၼ်လၢင်ႈလႄႈမၢၵ်ႈ လႄႈယူဝ်ႇၶင်ႇၼ်လႃႇ?။

လွင်ႈတၢင်းမၼ်းလိုင်ၵွမ်ႉၵၢၼ်တိုၵ်းသိုၵ်းၵၢၼ်ၵီတ်ႇၼၶတူဝ်၊ၵၢၼ်ၵီတ်ႇၼၶ ဝၢၼ်ႈမိူင်းၵူလ်းၶၼၼ်ႉမၼ်းၵမ်ႇပဵၼ်တၢင်းယိတ်းသင်ယဝ်ႉ။

ၶွင်းဝီၶီးပၵ်းပိူင်ရၵျႃၼ်းၵေႃႈၼၶဝ်ႉဝႃႈ ၶႃႈၵ်ႈမ်တူဝ်လွ်ပိူၼ်ႈၼ်ႉ တူၵ်း ပႃႇရႃႇလိၵ ပွင်ႇဝႃႈတူၵ်းတၢင်းယိတ်း လႄႈၶၢမ်ႇတၢမ်ႇ လွၼ်ႈသၢင်ႇၵၢၼ်း ပဵၼ် ၵူၼ်းယေးၶိုၼ်း။ ၵူလ်းၵႃႈၼၶဝ်ႉၶေႃႈဝ်ၼ်ႉ(EXCEPTION) ထဵင်ႈဝႃႈ ပုၼ်ႈ တႃႇရၵျႃၼ်းၵၼ်ၵီတ်ႇၼၶတူဝ်လွ်တူဝ်ၵဝ်ႇသေလႄႈၵဝ်တၢမ်ၼ်ႈပိူၼ်ႈၶၼၼ်ႉ ၵမ်ႇ တူၵ်းတၢင်းယိတ်းဝႃႈၼ်ထဵင်ႈ။

ႁူပ်ႈဝႃႈၶႂ်ႈႁႃးၵႂၢမ်း,သၢမ်ပိူင်(ၵႂၢမ်ၵႃႉ.ၵႂၢမ်လၢတ်ႈၵႂၢမ်ႁၢင်ႈ)ၶႆႉ.မၼ်း လဝ်ႈဝႃႈၵႂၢမ်ၵႃႉ.(မၶေႃးၵႂၢမ်း,)ၶႆႉ.လမ်,လွင်ႈၶိုၵ်ႉ.ၶမ်,တီႈသုတ်း။ "ၵဝ်ၸႂ်း ဝႃႈ လေ,တၶႃႇ,(MOTIUE)ၵၢၼ်ဝႃႈၶႆႉ. ပိၼ်ၵႂၢမ်း,ၶႆၵူဝ်ႈ (ပါဠိတေ်ႇ) စေတနာဟံ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံဝဒါမိ။

ၶႂ်ႈပႃႇ,ၶႃႇ,တိပႃႇ,တၵႂၢမ်း,ၶႆႉ.မီးဝႆႉ.ၵၢင်,ႁႃႇ,5ပိူင်။

1. ပါဏော – ပိၼ်တူဝ်မီးလီ,ဝိတ်.တသၢၼ်ႇ
2. ဖါတာသည်ိကာ–တူဝ်ၵဝ်,ႁူႉ.ဝႃႈမၼ်းမီးလီ,ဝိတ်.တသၢၼ်ႇ
3. ဝမဂစိတ္တံ–တူဝ်ၵဝ်,ၵွၵ်ႉ,လွင်ႈၵၢဝ်တၢၼ်ႇ
4. ဥပက္ကမော–ၵွၵ်ႉ,ႁၢင်ႈၶတ်းလွင်ႈၶႃႈႁၢမ်
5. တေနမရဏံ–တူဝ်ၶၼ်ႉ.လွင်ႈၶၢတ်,တၢၼ်ႇ။

ၶႂ်ႈၵၢင်,ႁႃႇ,5ၶေႃႈၶႆႉ.လုတ်ႈႁူႇ,ယူပ်ႈယွမ်းႁူႇ,သေၶေႃႈၶေႃႈလိူင် ၵမ်, ပိၼ်ပႃႇ,ၶႃႇ,တိပႃႇ,တၵႂၢမ်း,လႆႈယဝ်ႉ.။ပေႃးဝႃႈလုတ်ႈႁူႇ,ၶေႃႈတီႈသၢမ် ဝဂကစိတ္တံ ၶၼ်ႉ.လိူင် ၶိုင်ႈၶိၼ်းၵမ်,ပိၼ်ပႃႇ,ၶႃႇ,တိပႃႇ,တၵႂၢမ်း,ယဝ်ႉ.။ ယွၼ်ႉ.လူဝ်ႉ.ၶၼ်ႉ ၼေႈပြႃးၵလွင်း လဝ်ႈမၸႂ်ႇ,သထႃႇ,ၵေႃႈ တိုၵ်းသိုၵ်းသေၼေႈလႆႈၶိုၼ်ႈပိၼ် ပြႃးယဝ်ႉ.။

လိူဝ်းၵၼ်ယွၼ်းသိုၵ်းပုၼ်ႈလူဝ်ႉ.ၸၢတ်ႈယူႇ,တင်းလၢႆၵေႃႈ မီးလွင်ႈဝႃႈ(ၵဝ် ၵမ်,ၵဝ်တူဝ်လွတ်ႈတေၵဝ်သတ်းတဝႃႇ,တင်းလၢႆၵၼ်ပိၼ်လူဝ်ႉ.ၸၢတ်ႈၵဝ်ၶၼ်ႉ, လွတ်ႈ) မီးဝႆႉ.လွင်ႈယႃႇ.လွင်ႈလီၶင်,ၶၼ်သေတိုၵ်းယဝ်ႉ.။လိူဝ်းမီးလွင်ႈၶင်,ၶႆသေပွင်, လွင်ႈၶိူဝ်ၵႂၢမ်းသွၼ်ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၶႆႉ.လိူင် တႃႇ,တေၵူဝ်လႆႈႁိတ်းသိုၵ်း ၵမ်,မီး။ 'ပေႃးၵဝ်ၵမ်,ႁိတ်းၵဝ်တေၵမ်,ယိုဝ်တီႈလီ' တေမီးလွင်ႈၶင်,ၶၼ်။ ႁိတ်းသိုၵ်း ယဝ်ႉ.ၵေႃႈတႃႇ,တေၵူဝ်ယၢၼ်ႈၵမ်,မီးသေၶိုၵ်းၶိုင်ႈ၊တေၵွၵ်ႉ,လွင်ႈဝႃႈ 'ၵေႃးၵဝ် ၶႆႉ.တၢႆ,လွမ်းသိၼ်ႈတၢင်းပြႃးပိၼ်လဝ်ႈယူႇ,'ၶႆၶၼ်ႉ.ႁူလ်း။

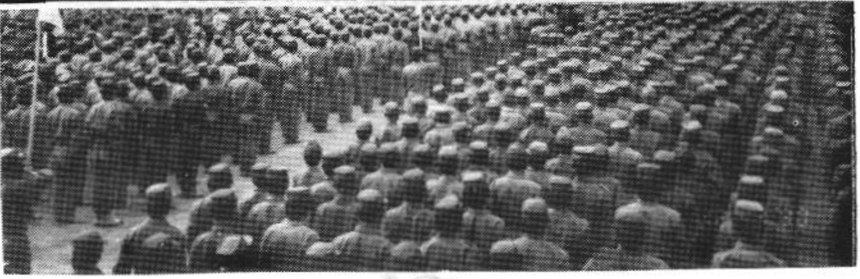

7 ကၢၼ်မၢဂ်ႇမီး

7. ကၢခ်မၢဂ်ႇမီး
ECONOMY

'ယၢ်,လီင်.လူလုမ်းလၢးလေၤးဃ။ ယၢ်,လပ်းပီခ်းခ်ုးခူဝ်းခွင်' ခ်ခ်ခ်. ဧတ.ပြုးပီခ်လဝ်ႇရ္ၤးယူ,။ ဂွပ်ႇမခ်းလၢင်ႇဂေၢ်,ယေးသို, တူဝ်ဂဝ်,ဝ်ၤးလင်။ ဂူလ်းယၢ်,ရှၢ်လွင်ႇမၢဂ်ႇမီးလီပီခ်ခ်ကမ်,သွခ် သေပွဂ်ႇ။ဂီခ်,လဝ်ႇယင်းပီခ်မၢ်း ဂူခ်းဂၢ်.ဂူခ်းရိတ်းရှၢ်လီင်.တွင်.မၢ်းလ်ၢလၢတ်ႇ။

ဂူလ်းဂၢ်ႇကမ်,သွခ်,ဝၢ်ႇလွင်ႇလ်ႇမၢဂ်ႇမီးလီပီခ်ခ်.ပီခ်ယိူင်းကၢခ်းသုင် သုတ်း မခ်းပီခ်သီခ်ႇတၢင်းတၢ်,တေတ်,ဂူၢ်,ရွ်ႇယ်ဝ်ယိူင်းကၢခ်းသုင်သုတ်းကခ် ပီခ်ခ်ဝိပ္ပၢခ်,ခခ်ခ်.ဂူလ်းHE CONSIDERED MATERIAL WEALTH NOT AS AN END BUT AS A MEANS TO AN END– A HIGHER AND NOBLER ONE.

တၢ်,တေယ်ဝ်ခ်ဝိပ္ပၢခ်,ခခ်ခ်. တေလ်ႇပိုင်ႇကိင်'သီ,လ–သမၢ်,ထိ-ပလ်ၢ်,' ခ်ခ်ခ်.ခ်ုးတွခ်ႇ'သီ,လ'ခ်.မီးပၢ်းဝၢ်ႇ–

– သမ္မာအာဇီဝ (RIGHT LIVELIHOOD) "တေလ်ႇလီင်.တူဝ် (လူလ်ႇလ်ၢးလိုဝ်ႇလ်ၢးမ်ခ်ႇ)"။ခ်.ဧခဝ်.တ်ဂ်,တ်ဂ်,လီင်းလီင်းဝၢ်ႇ တၢ်,တေရှတ်ႇ ယ်ဝ်ခ်ဝိပ္ပၢခ်,ခ်. တခင်းလူဝ်,သို,လို လွင်ႇရှၢ်ဂိခ်လီင်.တွင်. (လွင်ႇမၢဂ်ႇမီး) လူးဂွခ်,။

ပုခ်ႇတၢ်,တေမၢဂ်ႇမီးလီပီခ်ခ်.မခ်းလဝ်ႇရှၤးဝၢ်ႇ–

1. ယၢ်,ပေလဂ်.ပေလူခ်။ ရွ်ႇမီးတၢင်းယိုခ်ႇမ်င်,။
   ယိုခ်ႇမ်င်,တေၢ်,ယူႇလီလဝ်ႇမျၢတ်ႇခဝ်လဝ်ႇ ယိင်ႇခ်ခ်းမီးယွခ်းလီ(မၢဂ်ႇမီး) ယို,ခမ်။
   –ယိုခ်ႇမ်င်,ကခ်ဝၢ်ႇခ်. မိူခ်ယုဂ်,ရ်ႇသွမ်ႇခ္ၤးယဝ်.။ သို,ဂူၢ်,ခိုင်ႇကိတ်း။ လ်ႇခိုခ်းတင်းခမ်။
2. မီးတဂ်ၢ်,ဂေၢ်.ခိုင်ႇ လိုဝ်ႇ'ဒီဃဇၢဏု' တွင်ႇထၢမ် တၢ်,တေလ်ႇယွခ်းလီ ပလ်ႇလုပ်ႇပခ်,တေရိတ်းရှိုဝ်? (ဝဂ္ဂပဇ္ဇာသုတ်)

မၢၼ်းလၵ်ႈတွပ်ႇဝႃႈ—

(1)ဥဌၢၼသမ္ပဒႃ— ၵဵဝ်လႆႈၵၢၼ်ၵြႃးသေၶတ်းလွင်ႈႁႃလိၵ်ႉတူဝ်

(2)ဢႃရက္ခသမ္ပဒႃ— လုၵ်ႈမ်တွမ်ပိၼ်းၶူဝ်းၶွင်ၵၢၼ်လႆႈမႃး

(3)ၵလျႃၼမိတ္တတႃ— ႁဵတ်းၵေႃႉၵူၼ်းလီ၊ၶဝ်ႈလူးပူႈမျႃးတ်ႈ

(4)သမဇီဝိကတ္တႃ— ၶၸပ်ႉသွၼ်ႇ,သေလွင်ႉထႆ,

[1ပုၼ်ႈ—လွင်ႉတႃႇ,တၢင်းလူဝ်ႇ,ၵူႈဝၼ်း

2ပုၼ်ႈ—တႃႇ,လုၵ်ႈမ်ၼလႈတူဝ်းၶႃၵ်ႈလွင်ႈမၢၵ်ႈမီး

1ပုၼ်ႈ—တႃႇ,လွင်ႉထႆ,ယၢမ်းၶိုၵ်ႉၶမ်ႇ,လမ်ႇ,လွင်ႈ]

ၵဵဝ်ႇ,လူလ်ႈ ၵူမ်းသွၼ်ၽြႃးပိၼ်လၵ်ႈ၊ ၵဵဝ်ႇ,လူလိုႈ လွင်ႈမၢၵ်ႈမီးၶၼၼ်ႉ မီးပူႈၵိပ်ႉ ၽႆ,ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး ပွတ်းတူၵ်းSCHUMACHER ယွင်ႈယေႃးဝႃႈ “THE KEY NOTE TO BUDDHIST ECONOMICS IS SIMPLICITY AND NON-VIOLENCE. FROM THE ECONOMIST'S POINT OF VIEW, THE MARVEL OF THE BUDDHIST WAY OF LIFE IS THE UTTER RATIONALITY OF ITS PATTERN-AMAZINGLY SMALL MEANS LEADING TO EXTRAORDINARILY SATISFACTORY RESULTS”

[ပႆၢးမၢၵ်ႈမီးပုတ်ႉထၼ်ႉ လွၼ်ႉမွၼ်းမၢၼ်းမီးဝႃႈ ႁဵတ်းယူဝ်းယူဝ်းၼလႈၵမ်ႇ,လွင်ႉ လႆႈၵႆၼ်ႁိူင်း(လႆႈၵျႃးမ်း)။ ၵၢၼ်လီၵၢမ်း ပုၼ်ႈတႃႇ,လၵ်ႈပႆၢးဝူၼ်ႉၽႆ,မၢၵ်ႈမီး ၶၼၼ်ႉလိူင် ပၵ်းယၢင်ၶွင်ယဝ ၵူၼ်းပုတ်ႉထၽႃႇ,သႃႇ,ၶၼ်ႉ ၶဝ်ႈလွၵ်းၶဝ်ႈႁူဝ်းလွမ်း တၢင်းၶႆႈလွင်ႉဝူၼ်ႉသွၼ်ႇ။ လႆႈႁဵတ်းမၢၼ်းၼတ. လိၵ်ႉလိၵ်ႉယူဝ်းယူဝ်းၵွၼ်ႇ,ၵူလ်း၊ ၽွၼ်းလႆႈမၢၼ်းသမ်ႉ လီပိင်းလွင်ႈၶိုတ်းလွင် သုတ်းတီႈပေႃးလီၵၢမ်းယဝ်ႉ]။

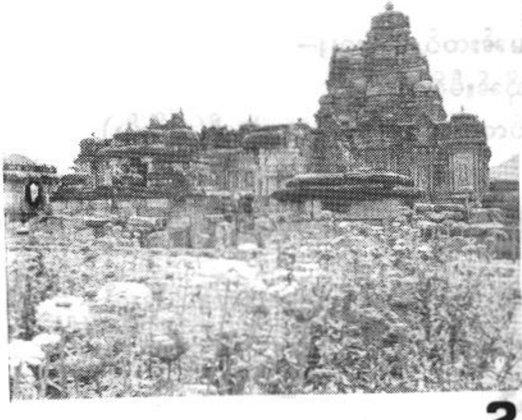

8

ၵၢၼ်ယူႇသဝ်းၶိူင်းၶႅပ်ႇဝူင်းႁူၼ်း

8.ၵၢၼ်ယူႇၶိူင်းၶႅပ်ႇဝူင်းႁူၼ်း။

ႁူၼ်းၼႆႉပေႃးဝႃႈယၢင်းယူႇၶိူင်းၶႅပ်ႇဝူင်းႁူၼ်းယူႇလိူင်လူဝ်ႇပိၼ်သႂ်ႈလႃႇတ (HARMONY) ႁူမ်ႁိူဝ်ၵၼ်တင်းယူႇႁူၼ်းၵၼ်ႁဝ်းယူႇႁူမ်းထုမ်းယဝ်ႉ။

ႁႅပ်ႈၼႄၼ် ၶိူင်း (မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိ ဝေဠုဒွာရေယျသုတ်) ၼႄၼ်ႉ ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈ ဝေဠုဒွာရ (ဝေလုတ္တရ) ၶိူင်းမိူင်းၵေႃးသလၼ် တၢင်ႇလဝ်ႈဝႃႈ "ႁဝ်းၶႃႈတၵ်ႉၶႅၼ်ႈ ပႆႇၶိုၼ်ႈႁၼ်ႈၼိပ္ပၢၼ်ႇၶိုၼ်ႈယူႇထုမ်းလုၵ်ႈထုမ်းမေႃးၶိုၼ်ႈယူႇမၢၵ်ႈမီး သိူဝ်းသႃႇ ၶိူင်းလေႃးၵ ၼႆႉႁူၺ်း၊တေလႆႈတိုဝ်းၵမ်ၼင်ႇႁိုဝ်ႁိုဝ်ႈပေႃးလႆႈယူႇၼၢင်ႇ?။

ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈတွပ်ႇဝႃႈ—

"ယူႇလီ ၶိုၼ်ႈယူႇသိူဝ်းသႃႇ ၶိူင်းလေႃးၵ ၶိူင်းၶႅပ်ႇဝူင်းႁူၼ်းၼႆႉ လူဝ်ႇမီးတီႈဝႃႈ ၵဝ်ၵမ်ႇထုၵ်ႇလီ ပိုၼ်ႈၵေႃႈတေၵမ်ႇထုၵ်ႇလီၼင်ႇၵဝ်ႇၼႆသေ ၵမ်ႇတၢပ်ႈႁၵ်ႉတဵၵ်း မိူဝ်းလၢင်ႈတူမ်ႉတိုဝ်ႉၵၼ်မိူၼ်ၼင်ႇ—

1. လွင်ႈၵဝ်တၢႆၵၼ်
2. လွင်ႈလၵ်ႉလူၼ်ၽွင်ၵၼ်
3. လွင်ႈပူၼ်ႉပိၼ်ၼေႈႁူၼ်းၵၼ်
4. လွင်ႈလၢတ်ႈႁၢမ်းပိတ်ႉလိၼ်ၵၼ်
5. လွင်ႈၶႃႉၶၢႆလိူဝ်ႈသိင်တိၵ်ႇယၢႆႈၵၼ်
6. လွင်ႈလႃႇႁူၵ်းလႃႇႁၢႆႉၵၼ်
7. လွင်ႈလၢတ်ႈႁၢမ်းၵမ်ႇမီးၼမ်ႉမီးတူဝ်

(7)မိူဝ်းၼႆႉႁိုဝ်ႈတူဝ်ၵဝ်ႇငိူင်ႉဢဝ်ႈႁူၺ်းၵမ်ႇၵႃး
ႁိုဝ်ႈပၼ်ႁိူင်းလိုၵ်ၼ်ငိူင်ႉဢဝ်ႈ
ႁိုဝ်ႈၵႂၼ်ၵၼ်ယုၵ်ႉယွင်ႈၵုင်ႇမုၼ်7ၶေႃႈၼႆႉတႃႇသေႇ"
တေလႆႈယူႇသိူဝ်းသႃႇလၢတ်ႈၼႆႉလၢတ်ႈၼေႈယဝ်ႉ။

ပုၼ်ႈတႃႇႁူၼ်းလိူဝ်းၵၼ် ယၢင်းယူႇၶိူင်းၶႅပ်ႇဝူင်းႁူၼ်း၊ လိူဝ်းၵၼ်ၶိုၼ်ႈယူႇ သိူဝ်းသႃႇၶိူင်းလေႃးၵၼႆႉ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈရေႃးလိူင် ပိၼ်ၵၼ်ၼမ်ဢတႉဢတႉ။ ပပ်ႉၼႆႉဢတႉ ပိၼ်ပပ်ႉၵၼ်ဢၼ်ႉၼမ်းႁိုဝ်ႈပေႃးႁူလၵ်ႉ ႁၢမ်းသင်ႇသွၼ် ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ၶိူင်းသၢႆႈတႃႇပၢၼ်မိူင်ႇၼႆႉဢလႈ တေၵမ်ႇပေႃးသပ်းလိၼ်းၼမ်။

ၵၼ်လီလိၵ်ႈၵျၢၼ်း တိုဝ်းၵမ်လွမ်းထိုင်ႈ ၶၼၼ်ႉဢတ. ၶွႆႈတိုၵ်းသူၼ်းဝႆ.
ၵွႆႈလိၵ်ႈၵျၢၼ်း–

1. မင်္ဂလၢသုတ်-(MANGALA SUTTA)
2. သိင်္ဂါလေၢဝါဒသုတ်–(SINGHALOWADA SUTTA)
3. ဂဟပတိဝဂ်-မၛ္ဈိမနိကၢယ– (GAHAPATI VAGGA)FOR LAYMEN

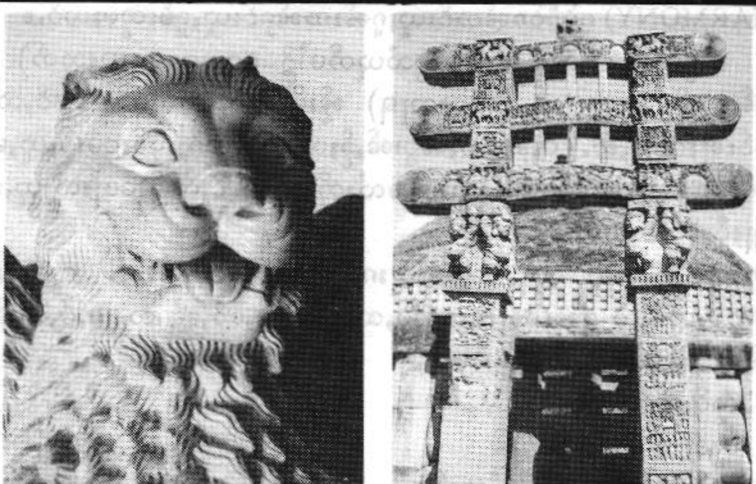

9

ပုၼ်ႈၽွၼ်းသင်ႇၶႃႇ လဝ်ႈတၢင်း

9.တွၼ်ႈပုၼ်ႈၽွၼ်းသင်ႇၶႃႇတၢင်း။

"ၶႂ်ႈပူတ်းပႂ်ႇတၢင်ႇ, လူဝ်ႇပူတ်းပႂ်ႇပႃးဝူၼ်ႉတၢင်ႇ, ၵၢၼ်တိုၵ်ႉယူႇ, ႁူမ်ႈငမ်း ပိူၼ်ႈၵွၼ်ႇ"။

ယူႈတႅမ်ႈၼၼ်ႉပဵၼ်ၵူၼ်းသွင်ၸၼ်ၵူၼ်းယေး။ၵွပ်ႈၼၼ်ၶဝ်မၢႆးလိူဝ်ႉလမ်ႈၶေ ပုၼ်ႈၽွၼ်းသင်ႇၶႃႇ ၵေႃႈၵမ်ႇ မီးလွင်ႈဝႃႈယူႈတႅမ်ႈ မေႃလိူဝ်ႇရႁၢၼ်းသင်။ၵူလ်းၵႃႈ လဝ်ႈပႃးလွၵ်ႇမႃးၵၢၼ်ႇမႅၼ်ႈလိၵ်ႈယိူၼ်ၼၼ်ႉ ၵေႃႈထၢင်ႇ တေဝူၼ်ႉမႅၼ်ႈယူႇဝႃႈ "လွင်ႈ ၼတေႃႉမွၵ်ႇ လိူဝ်းၼၼ်ႉ လိူင်ၵဝ်ၵမ်ႇ ဝူၼ်ႉမႅၼ်ႈၸေးမႅၼ်ႈ"။

ၵူၼ်းပွတ်းတူၵ်းၵေႃႈဝႃႈ 'လွင်ႈၵိတ်ႇၶွင်ႈပၼ်ႁႃၶွင်ပုတ်ႉထဝႃႇ တၼ်ႉၵမ်ႇ လိူဝ်ႈတြႃးမၼ်းလဝ်ႈၵမ်ႇထုၵ်ႇ။ ၵူလ်းလႆႈပိူၼ်ၼၽႈတြႃးမၼ်းလဝ်ႈ ၵမ်ႇၶူပ်း မႅၼ်ႈတင်းပရိသတ်ႈဝၼ်းမိူဝ်ႈၼၼ်ႉ။ ၵမ်ႇမိူၼ်ပရိသတ်ႈဝၼ်းမိူဝ်ႈၵွၼ်ႇ, ၵၢၼ်ႁူမ်ႈ ႁူဝ်တုင်းထွမ်ႇ ႁဵတ်းထွမ်းၵူႈမိူဝ်း'(THE TROUBLE WITH BUDDHISM IS NOT THE TEACHINGS BUT THE METHOD OF PROPAGATION WHICH DOESN'T WORK WITH TODAY'S INQUISITIVE AUDIENLE UNLIKE OLD DAYS WHEN THE TEACHINGS WERE ACCEPTED WITHOUT QUESTION.)

တူလ်းတၢင်ႇ, တၢႆးဝၼ်းမိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်ၵူႇထွမ်ႇပၢင်ၸေးလိၵ်ႈတြႃး။ လႆႈ ႁၼ်ႁၢမ်ႉၶမ်ဝႃႈၵွၼ်ၵၼ်ၵူႇထွမ်ႇၵပုမ်ႇ ၵၢၼ်ပႃးၶွင်းလိၵ်ႈၵူလ်း။တြႃးၵၢၼ်ပႃး မႃးလိၵ်ႈၼတႃႉၵမ်ႇ ၵိပ်းလႆႈၵၼ်။ ပၢင်းမႃးသၢင်ႇၶႃႇ ၵၢပ်ႈသွမ်း ႁၵ်ၼ်းလူႇ ၵေႃႈ ၵႂ်ႉႁၼ်ဝၢၼ်းပရိတ်ႈမၢင်ပွၵ်ႈလွတ်ႈဝႃႈ (ပဗ္ဗဇနီယကမ္မ၁) ၵေႃႈဝူၼ်ႉမႅၼ်ႈဝႃႈ 'သင်ႇၶႃႇ ႁဝ်းၼၼ်ႉ ၵေႃႈသွႆႇသွႆႇမႃးယိၼ်းပဵၼ်ၵူၼ်းလိုပ်ႈၽီယဝ်ႈ'(OUR MONKS HAVE SADLY BECOME MERE GHOSTBUSTERS) ၼၼ်သေ ပဵၼ်ၶေႃးၶူမ်ၼလႈ ၶၵ်းလွင်ႈပုၼ်ႈသႃႇသၼႃ ၶမ်းပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ၵိၵ်ႇပႃး လိူဝ်ႉ လၢတ်ႈၵူၼ်းမိူင်းႁဝ်း။

သႃႇသၼႃႇသၢမ်ႇပိူင်ၵၢၼ်ပဵၼ် (ပရိယတ္တိသာသနာ ပဋိပတ္တိသာသနာ ပဋိဝေဓသာသနာ)ၼၼ်ႉႁူႉၵၼ်ယူႇ ဝႃႈၵၢၼ်လမ်ႇ လွင်ႈတီႈသုတ်းပဵၼ်(ပရိယတ္တိသာသနာ)ၼလႈ (ပဋိပတ္တိသာသနာ)။ၵူလ်းၵႃႈလီလႆႈပႃးၵၼ်ၵွၵ်းတူလ်းၶေႃႈတီႈပွင်ႇ,

မၢၼ်းလူလ်ႈသႂ်ႇတေႃႇၵၢၼ်မ်ႇယူႇ။

1.ပရိယတ္တိသႃသၼႃ—ပွင်ႇဝႆႉသၽႃးတြႃး (THEORY)

—ပီၼ်ပုၼ်ႈယွၼ်းယဝ်ႉ? သၢင်ႇၶႃႈၼႆ, ၵူၼ်းယေး?

2. ပဋိပတ္တိသႃသၼႃ–ပွင်ႇဝႆႉတူဝ်ထူပ်း(PRACTICE)

—ပီၼ်ပုၼ်ႈယွၼ်းယဝ်ႉ? သၢင်ႇၶႃႈၼႆ, ၵူၼ်းယေး?

လဝ်ႈလွင်ႈၵေႃႈတေၵမ်ႇထိင်လႆႈဝႆႉၶွင်းၶွင်းၼၵႈၵၢင် သၢင်ႇၶႃႈၼလႈ ၵူၼ်းယေးၼႆႉတေလႆႈလိၵ်ႇၵၢၼ်ႁၢပ်ႇၵိုတ်ႉၶႄႈၵၢၼ်ပုၼ်ႈယွၼ်းဝႆႉ"သၢင်ႇၶႃႈ တေလႆႈၵွၼ်ႁူဝ် ပရိယတ္တိသႃသၼႃ— တၵ်ႈၵူၼ်းယေး တေလႆႈတိုဝ်းၵမ် တူဝ်ထူပ်းလွမ်း" "သၢင်ႇၶႃႈတေလႆႈၼႆ–တၵ်ႈတေလႆႈႁၵ်ႉတၢၼ်း"

သၽႃးတြႃး ၵၢၼ်ၵမ်ႇပႃးတူဝ်ထူပ်း ပီၼ်"ၵႃႈၶႃႈ."

တူဝ်ထူပ်းၵၢၼ်ၵမ်ႇပႃးသၽႃးတြႃး ပီၼ်"ၵႃႈဝွတ်ႇ,"

THEORY WITHOUT PRACTICE IS A CRIPPLE
PRACTICG WITHOUT THEORY IS A BLIND.

ယွၼ်ႉၶၼၢၼ် သၢင်ႇၶႃႈၼလႈ တၵ်ႈၼႆႉ လူဝ်ႇလႆႈႁူမ်းၵၢၼ်။ ၵွပ်ႈဝႆႉ သၢင်ႇၶႃႈၼႆႉႁၢၼ်ၵူႈမိဝ်းလႆႈၵေႃႈ ၵမ်ႇႁၵ်ႉတၢၼ်းလႆႈၵူႈမိဝ်း။ တၵ်ႈၵေႃႈ ႁၵ်ႉတၢၼ်းလႆႈ ၵူႈမိဝ်းသေတႃႇ ၵမ်ႇႁူႁၢၼ်လႆႈၵူႈမိဝ်း ၵၢၼ်လွႆထုၵ်ႇၵၢၼ်လွႆယိုတ်း။ ပေႃးဝႆႉ သၢင်ႇၶႃႈတၢင်းတၵ်ႈ ႁူမ်းမိုဝ်းၵၢၼ် ႁၵ်ႉတၢၼ်းသၢင်ႈၵူႈလိူင် (ပဋိဝေဓသႃသၼႃ) ၵၢၼ်ပီၼ် ယွၼ်းလီ ထၢင်ႇႁၢင်ႈ ၵတ်းယႅၼ် ၶိုၼ်ႈယွႆႉၼႆႉ တေႁွတ်ႈမႃးလူး လိူဝ်ႉလၢတ်ႈၵူၼ်းမိူင်းတဵၵ်းယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႆႉ တေႁိမ်ႁၵ်ႉတၢၼ်းၵၢၼ်ၵၢၼ်ၼတ.— (ယူႇတိမ်ႈၶွႆႈသမ်ႉထိင်ႈ)– ပေႃးတေႁိမ်ႁၵ်ႉတၢၼ်းၵၢၼ်ၵၢၼ်ၼတ. ၵၢၼ်ၿႃႇတၵ်ႈ, ၵွၼ်ၵၢၼ်မွင်းဝႆႉၵၢၼ်ၶွႆႈႁွႆႈ လွင်ႈထၢင်ႇႁၢင်ႈ ၵတ်းယႅၼ်ၶိုၼ်ႈယွႆႉ, မႃးႁွတ်ႈလူးၵူၼ်းမိူင်းတဵၵ်းႁဝ်းၼႆႉ. တေ ပီၼ်ယၢပ်ႇယူႇ, ၶွႆႈတၢင်ႇလဝ်ႈၶၢင်ႇၼႆႉ။

10

တၢင်,သျ,သၶျေ,

10. လွင်ႈတၢင်,သျ,သၶျေ,

ၵိဝ်,လူလ်ုႈ'လမ်းၵှၶ်'- သျ,သၶျေ,–ဝျ,တ မီးလံၢပိူင်ၶႄ. ၵမ်,လိုဝ်ႈ ၼလႈဝျႈ ၶင်ႈၵၢပ်ႈပၢၶ်ၵှဝ်းၵူလ်း။ လိမ်မှိဝ်ႈပြျုးပိၶ်လဝ်ႈယင်းလၢမ်,ယူ,ၶၼၶ်. တိုၶ်းမီးဝံ.ယူ,၊ ၵွပ်ႈဝျႈသတ်းတဝျ,ၶၼၶ်. မီးၶၢဝ်းယိုႈ,ၶျ,မၶ်း ပံ,ထိုင်ၶၢဝ်း မၶ်းသေ တေၵူျ,ပူတ်းပွံ,ပၶ်မၶ်းၵျေႈ ၵမ်,လံႈ။

ၶင်ႈဒုလ္လဘတြျုး(5)ပိူင်ၶႄ. ပြျုးပိၶ်လဝ်ႈယင်းလိၼၶဝံ.ဝျႈ ၶင်ႈလေျုးၵ ၶႄ. ၵၶၶ်ယၢပ်,လူင်မီး(5)ပိူင်။

1. တျ,တေပိၶ်ၵူၶ်းမျုးပိူင်ၶိုင်ႈ။
2. ပိၶ်ၵူၶ်းယဝ်. ၵွႈပေျုးၵိူတ်,ၶင်ႈသျ,သၶျေ,ပိူင်ၶိုင်ႈ။
3. ၵိူတ်,ၶင်ႈသျ,သၶျေ,ယဝ်. ၵွႈပေျုးလံႈတုင်းထွမ်,တြျုးလီလီပိူင်ၶိုင်ႈ။
4. လံႈတုင်းထွမ်,တြျုးယဝ်. ၵွႈပေျုးၵိူတ်,မီးလိုႈယုမ်,ယမ်ပိူင်ၶိုင်ႈ။
5. ၵိူတ်,မီးလိုႈယုမ်,ယမ်ယဝ်. ၵွႈပေျုးလံႈၶုင်ႈပိၶ်ရၵှၢၶ်းပိူင်ၶိုင်ႈ ယၢပ်, ၼတ.ၼတ.။

ၵွပ်ႈၶၼၶ်ၵိဝ်,လူလ်ုႈတၢင်,သျ,သၶျေ,တၢင်,တၢင်းယုမ်,ယမ်ၶၼၶ်. ပြျုး ပိၶ်လဝ်ႈ တိုၶ်းမီးလိုႈၵူၢင်ႈတျ,သေ,။ သျ,သၶျေ,လိုႈၵျေႈ သွၶ်ၵွႈတိုဝ်းၵမ်လီ။ တိုဝ်းၵမ်လီ တေယိုဝ်ထိုင်တီႈလိၶႄ လွၶ်.လွၶ်.။ ၵၶ်ပိၶ်ၵျ,လရိယညြျ,ၶွင် ပြျုးၵလွင်းသွင်လဝ်ႈ(ဥဒက–Udaka)တင်း(အၢဠၢရ–ALARA) ၵမ်,လိုဝ်ႈ ပုတ်.ထသျ,သၶျေ,၊ ၵွပ်ႈပြျုးၵလွင်းယင်းပံ,ပိၶ်ပုတ်.ထ။ ၶဝ်လဝ်ႈၵျေႈ တိုဝ်း ၵမ်လီသေ ႁွတ်ႈထိုင်ၶူင်းသၢင်။ ယွၶ်.ၶၼၶ် ၶင်ႈၵျႈသုၵတိယုင်, ၵၶ်ပိၶ်မူင်းယီ မူင်းသၢင် မူင်းၵူၶ်းၶႄ.ၵျေႈတၢင်,သျ,သၶျေ,ၶႄ.ၶမ်ၼတ.ၼတ.။ၶင်ႈၵၼပ,သီ, ယုင်,ၵျေႈပုတ်.ထယျ,သျ,တင်းၶမ်ၵၶ်ၵမ်,တိုဝ်းၵမ်လွမ်းၵူၢမ်းသင်,သွၶ်ၶႄ. ၶမ်ၼတ.ၼတ.။ ၵွပ်ႈၶၼၶ်ၼလႈ တျ,တေၶိ,ၶၵ်ႈတိၵ်းတိင်တၢင်,သျ,သၶျေ,ၶႄ. ၵမ်,မီးလျုးလျုးၵူလ်းၵမ်,ၵျုး တိုၶ်းပၶ်ၵိုင်းယူ,။

ၶင်ႈလိၵ်ႈယိၶ်,ႁိၶ်ၵၶ် ASOKAၶုၶ်ၵျ,သေျုးၵ တိမ်ႈဝံ.ၶၼၶ်.ၵျေႈ

ပႃးဝႃႈ‘ONE SHOULD NOT HONOR ONLY ONE'S OWN RELIGION HND CONDEMN THE RELIGIONS OF OTHERS, BUT ONE SHOULD HONOR OTHERS'' RELIGIONS FOR THIS OR THAT REASON. SO DOING ONE HELPS ONE'S OWN RELIGION TO GROW AND RENRERS SERVICE TO THE RELIGIONS OF OTHERS TOO IN ACTING OTHERWISE ONE DIGS THE GRAVE OF ONE'S OWN RELIGION AND CONDEMNS OTHER RELIGIONS, DOES SO INDEED THROUGH DEVOTION TO HIS OWN RELIGION, THINKING (I WILL GLORIFY MY OWN RELIGION).BUT ON THE CONTRARY, IN SO DOING HE INJURES HIS OWN RELIGION MORE GRAVELY SO CONCORD IS GOOD: LET ALL LISTEN TO THE DOCTRINES PROFESSFD BY OTHERS!''

‘ၵၢၼ် တိဵၵ်ႈတၢင်ႇ သႃႇသၼႃႇၶဝ်. ပဵၼ်ၵၢၼ် ၶုတ်းၶုမ်ပႃႇႁိူဝ်ႈ ၶွင် သႃႇသၼႃႇတူဝ်ၵဝ်ႇၵူၺ်း။ ၵၢၼ်ဝႆႉ.ၵုင်ႇမုၼ်ၸေႃႇတၢင်ႇသႃႇသၼႃႇၶဝ်.မိူၼ်တင်း လွႆႈပၼ်ၵုင်ႇမုၼ်ၶွင်သႃႇသၼႃႇတူဝ်ၵဝ်ႇ’။

ၵႂၢမ်းလူပ်း

ၵႂၢမ်းလူပ်း။

ၵႂၢမ်းၵၢၼ်ယူႉတိမ်ႈၶွၼ်ႉတၢင်ႇလၢတ်ႉၼေတ ၊ မီးတၢင်းၶမ်ယူႇ။ ၵူလ်းၵျႉ ၵျႉလၢတ်ႈၵျႈမီးယူၶၼ်းလီထွမ်းၵမ်ႇ,လိုဝ်ႉၼေလႈတေထူးၵဝ်ၵျႈၶၼ်ႉၵွၼ်ႇ။

ၶၼင်ႇ,ၵၢၼ် ယူႉတိမ်ႈမွၵ်ႇ,ဝ်ႉ တီႈၵႂၢမ်းၶမ်းဝျႈ ပပ်ႉယိုၶၼ်ၶၼ်ႉ

—ယိူင်းၵၢၶၼ်း တၺ,ၵူၶၼ်းၵၢပ်ႈပၢၶၼ်မွ်ႇ, ရွှ်ႈရှူလၵ်းဝျႈ ပုတ်ႉထဝျႇ,တ ပီၶၼ်ၶၼင်ႇ,ရှိုဝ်ၶၼၶၼ်ႉၼေလႈသင်၊

—ယိူင်းၵၢၶၼ်းတၺ,လၢဝ်းပုတ်ႉထတင်းလၢပျးလိမ်ရၡၢၶၼ်းၼေလႈၵူၶၼ်းယေး ရှူလၵ်းခိုၶၼ်းသျ,သၶေ,တူဝ်ၵဝ်,လူလျ်ႈသၢတၺမွ်ႇ,မွ်ႇ,ၵၢၶၼ်ဝျႈၶၼၶၼ်ႉမုင်ႈမွင်းဝျႈ တေတိမ်ထူၶၼ်ႈထွမ်းယူႇ။ ပေျးဝျႈတိမ်ထူၶၼ်ႈထွမ်းၵေျႈ မိူၶၼ်ၶၼင်ႇ,ယူႉတိမ်ႈ ၶၢမ်ႇ,ငဝ်ႈၵႂၢမ်းဝ်ႉ– 'လမ်းၡၶၼ်'ၵၢၶၼ်ဝျႈၶၼ်ႉမၶၼ်းပီၶၼ်ယူႉၵွၶၼ်ရှူဝ်ၶွင်ၵၢၶၼ်ဝူၶၼ်ႉ ၵၢၶၼ်လၢတ်ႈၵၢၶၼ်ရှိတ်း"(ONE'S VIEW IS THE LEADER OF ONE'S THINKING SPEECHES AND ACTIONS)ၵၢၶၼ်ဝျႈၶၼ်ႉတေပီၶၼ်မျး ၵူလ်းယုမ်,ယမ်ၶၼင်ႇ,ၶၼ်။

မိူဝ်ႉၶၢဝ်းၵၢၶၼ်လဝ်ႉၵျ,လျ,ဝၵတွင်ႈထၢမ်ပြျးပီၶၼ်လဝ်ႉဝျႈ "ၶူဝ်းၶွင် မုၶၼ်ၶွင်ၵေျႉလၢးၶၼ်ႉပီၶၼ်သင်?"ၶၼ်ၶၼၶၼ်ႉ ပြျးပီၶၼ်လဝ်ႈတွပ်,ဝျႈ' 'ၶူဝ်းၶွင်လီ မီးၵူမုၶၼ်ၶွင်ၵေျႉလၢးၶၼ်ႉပီၶၼ်သလျ,(ၶေျႈယုမ်,ယမ်)ယဝ်ႉ။ပေျးမီးသလျ,လိုင် ၵမ်,လိူဝ်သေသင်,သျ,ရလူင်ၶၼ်ႉ မၶၼ်းယင်းၶၢမ်ႈပူၶၼ်ႉလၢႈ"ဝျႈၶၼင်ႇ,ၶၼ်။

ယူႈတိမ်ႈၵေျႈ တိုၶၼ်းပူင်လွ်ပူင်ၶေျးဝ်ႉဝျႈ ပိုင်ႈၵုင်,မုၶၼ်ပြျးၶမ်းပြျး ပီၶၼ်လဝ်ႉၼေလႈ ၡဝ်းၶျႈၵူၶၼ်းမိူင်းတၢးတင်းလၢ၊ တၵ်းတေပူၶၼ်ႉၵွၵ်, ၶွ်းယဝ ၵၢၶၼ်ယၢပ်,ၵိၶၼ်းၶၢၶၼ်လွ် တူၵ်းတိမ်,ၶၼၶၼ်ႉသေ ရှူတ်ႈထူးယဝ ၵၢၶၼ်ထၢင်,ၡၢင်ႈ ၵတ်းယီၶၼ်ခိုၶၼ်ႈယွ်,ၶၼၶၼ်ႉ ၶွ်းဝၶၼ်းၶမိုင်ႈလဝ်ႉလဝ်ႉယူႇ။

ယူႈၵၢၶၼ်,တင်းလၢ၊ ရွ်ႈမီး တၢင်းထၢင်,ၡၢင်ႈ ၵတ်းယီၶၼ်ခိုၶၼ်ႈယွ်,ၵၶၼ် သေၵမ်း။

ခိုၶၼ်းသွ် 27.10.90

1

1

ၵႂၢမ်းသၢင်ႇသွၼ်ပုတ်ႉထ

ပုၼ်ႈတၢႆႇႁူၼ်းမိူင်းတႆးပၢၼ်မႂ်ႇ